

MŪSŲ GIRIOS

Žurnalas apie miškus ir miškininkus

2024 / gruodis

*Mokslininkų laiškas ES vadovams
dėl išmanaus ūkininkavimo
miškuose reikalingumo*

*Eglišakėmis pakvipo
tūkstančiai gyventojų namų*

*Medienos produktų eksportas
ir importas 2024 m. I pusmetį*

*Apdovanoti 2024 metais
geriausiai besitvarkantys
miškų savininkai*

DIDELIAIS KIEKIAIS SUPERKAME BERŽO RĄSTUS

nuo 16 cm skersmens

Informacija apie supirkimo kainas ir sąlygas internete www.likmere.lt
telefonais +370 340 60054, +370 687 51927, el. paštu info@likmere.lt

***Viskas dirbantiems ir besiilsintiems miške –
Viskas vienoje vietoje***

- ▶ IŠKLAUSYSIME
- ▶ PAKONSULTUOSIME
- ▶ PARINKSIME GERIAUSIĄ, KOKYBIŠKIAUSIĄ IR PIGIAUSIĄ
- ▶ OPERATYVIAI ATVEŠIME TIESIAI PAS JUS, O JEI REIKIA IR Į MIŠKĄ

UAB „MMC Forest“

Nausodžio k.,
Vėžaičių sen.,
96215 Klaipėdos r.
Tel. 8 673 51506
El. paštas info@mmc.lt
www.miskui.lt

4 Kronika

Aktualijos

- 6 Lietuvos Respublikos XIX-osios Vyriausybės programos ištraukos
- 8 Europos žaliasis kursas: iššūkiai ir mokslininkų susirūpinimas dėl miškų valdymo politikos
- 9 Mokslininkų laiškas ES vadovams dėl išmanaus ūkininkavimo miškuose reikalingumo

Valstybinių miškų urėdijoje

- 10 Eglėšakėmis pakvipo tūkstančiai gyventojų namų
- 11 Akcija „Eglutė gyvenimui“ Šventinė miškininkų ir policijos pareigūnų akcija

Miškininkystė

- 12 A. KULIEŠIS, A. RUTKAUSKAS. Giriūniečių ir VMU Dubravos RP miškininkų susitikimas

Augalų ligos

- 14 D. ČEPUKOIT, S. JASELIŪNAITĖ, G. MIZERIENĖ, D. BUROKIENĖ. Biopesticidai – kova prieš žievėgraužį tipografa Pasiūlyta tobulinti stichinių nelaimių miškuose reglamentavimą

Medienos pramonė

- 16 D. VIŽLENSKAS. Medienos produktų eksportas ir importas 2024 m. I pusmetį

Saugomos teritorijos

- 19 Įdomiausia saugoma eglė pripažinta Renavo žaliaskarė

Privatūs miškai

- 20 Apdovanoti 2024 metais geriausiai besitvarkantys miškų savininkai

Miško flora ir fauna

- 22 S. PALTANAVIČIUS. Kokių paukščių nesutiksime girioj?
- 23 Žvėrys, kurių nesutiksime miškuose

Laisvalaikio kūryba

- 24 J. VITKAUSKAITĖ. Tamsos laužai

26 Išėję negrįžti

Medžioklė

- 28 V. RIBIKAUSKAS. Šernas šautuvą atėmė...

Laisvą minutę

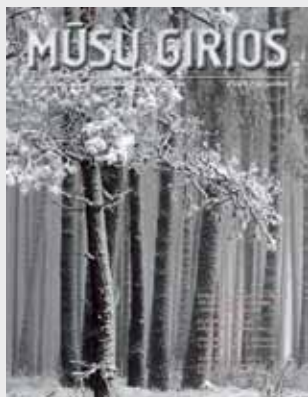
- 30 Kryžiažodis

Mieli kolegos – visi, kam rūpi Lietuvos miškai,

sveikiname su gražiausiomis metų Šventėmis – Šv. Kalėdomis ir Naujaisiais 2025-aisiais metais! Stiprybės, Vilties, prasmingų darbų saugant ir globojant Lietuvos miškus, plečiant jų plotus!

Tebūnie miškai ir šių Švenčių simbolis – žaliaskarės eglės!

Lietuvos miškininkų sąjunga
2024-ųjų metų gruodžio pabaiga

LIETUVOS MIŠKININKŲ SAJUNGOS
ŽURNALAS

Leidžiamas nuo 1929 metų birželio
Indeksas 5057, su nuolaida – 5058

2024 m. gruodis, Nr. 12 (920)

ISSN 1392-6829

LEIDĖJAS

Viešoji įstaiga „Mūsų girios“

Adresas korespondencijai:

P. d. 604, Vilniaus 16-asis paštas,
Nemenčinės pl. 2, 10001 Vilnius

Mob. tel. +370 687 10616

El. paštas: info@musu-girios.lt

rimondas@musu-girios.lt

rimondas.vasiliauskas@gmail.com

www.musu-girios.lt

@musugirios

Įmonės kodas 125302897

PVM mokėtojo kodas LT 253028917

A. s. LT887044060001501044

AB SEB bankas

Direktorius – vyr. redaktorius

Rimondas Vasiliauskas

Mob. tel. 8 687 10616

El. paštas: rimondas@musu-girios.lt,

rimondas.vasiliauskas@gmail.com

Spausdino UAB „Standart Impresa“

S. Dariaus ir S. Girėno g. 39, 02189 Vilnius

www.standart.lt

Tiražas 510 egz.

Kaina 5 Eur

Kaina su nuolaida 3,50 Eur

„Mūsų Girios“ (Our Forests) magazine

Editor-in-chief R. Vasiliauskas

PO Box 604, 16th Vilnius Post Office,

LT-10001 Vilnius, Lithuania

Redakcijos ir autorių nuomonė ne visada sutampa.

Už reklamos turinį redakcija neatsako.

„Mūsų giriose“ išspausdintus straipsnius ar jų dalis perspausdinti galima tik gavus raštišką redakcijos sutikimą ir su šaltinio nuoroda.

Redakcija pasilieka teisę redaguoti straipsnius.

KRONIKA

Seimui pritarus XIX Vyriausybės programai ir jai priėmus, gruodžio 12 d. aplinkos ministro pareigas pradėjo eiti **POVILAS PODERSKIS**.

P. Poderskis Kauno technologijos universitete studijavo elektroniką ir telekomunikacijų inžineriją, Vytauto Didžiojo universitete – filosofiją, taip pat baigė vadovų ugdymo programą Harvardo Kenedžio mokykloje.

Nuo šių metų rugsėjo jis vadovavo Statybos sektoriaus vystymo agentūrai, anksčiau yra dirbęs lobistu, Vilniaus mero patarėju, Vilniaus miesto savivaldybės administracijos direktoriumi, kur skyrė dėmesį Vilniaus miesto modernizavimui bei naujų projektų vystymui. Taip pat dirbo bendrovės „Nord Security“ vykdomuoju direktoriumi ir buvo Lietuvos verslo angelų asociacijos LITBAN nariu.

Karjeros pradžioje P. Poderskis daugiau nei dešimtmetį dirbo laisvai samdomu interneto svetainių kūrėju ir programinės įrangos inžinieriumi, specializuodamasis elektroninėje prekyboje bei valstybinėse sistemose.

Gruodžio 27 d. darbą pradėjo aplinkos viceministras **RAMŪNAS KRUGELIS**, kuris kuruos gamtos apsaugos, miškų, saugomų teritorijų, kraštovaizdžio ir klimato kaitos sritis.

„Aplinkos apsauga, miškų tvarumas ir saugomų teritorijų tinkamas valdymas – tai ne tik gamtos apsaugos uždaviniai, bet ir mūsų šalies ateities gyvenimo kokybės pagrindas. Sieksime nuosekliai mažinti šiltnamio efektą sukeliančių dujų emisijas, dirbti su klimato kaitos mažinimo priemonėmis ir skatinti sprendimus, kurie padės Lietuvai iki 2050 metų tapti klimatui neutralia valstybe“, – sakė naujasis viceministras R. Krugelis.

Jis yra ilgametis aplinkosaugos specialistas, turintis didelę patirtį dirbant su saugomų teritorijų valdymu ir jų apsaugos priemonėmis, yra dirbęs Džukijos-Suvalkijos saugomų teritorijų direkcijos vadovo pavaduotoju, beveik 14 metų vadovavo Metelių regioninio parko direkcijai.

Per daugiau nei 15 metų darbo patirtį R. Krugelis aktyviai dalyvavo organizuojant ir įgyvendinant aplinkosauginio švietimo programas, pažintines ir informacines infrastruktūros projektus bei ES svarbos buveinių apsaugos ir tvarkymo priemones.

Viceministras yra įgijęs aplinkos inžinieriaus kvalifikaciją tuomečiame Lietuvos žemės ūkio universitete.

Aplinkos projektų valdymo agentūros Kokybės ir rizikų valdymo skyriaus patarėja **NERINGA ROMANOVSKAJA** aplinkos ministro įsakymu gruodžio 6 d. paskirta Valstybinių miškų urėdijos (VMU) valdybos nare.

„Mano tikslas – prisidėti prie VMU pajamų diversifikavimo ir vertės kūrimo visoms visuomenės grupėms“, – sakė paskirtoji valdybos narė Neringa Romanovskaja.

Ji turi daugiau kaip 20 metų tarptautinės verslo konsultavimo patirties vystant plėtrą, eksporto procesus, diegiant gerosios valdysenos praktikas ir principus ir skaitmenizuojant vidinius procesus. N. Romanovskaja nuo 2024 m. dirba Aplinkos projektų valdymo agentūroje, nuo 2006 m. yra sertifikuota tarptautinių verslo konsultacinių įmonių partnerė-konsultantė.

Gruodžio 4 d. Aplinkos ministerija ir Aplinkos ministerijos darbuotojų profesinė sąjunga pasirašė kolektyvinę sutartį, kuria siekiama stiprinti socialinį dialogą, gerinti darbuotojų darbo, socialines ir ekonomines teises. Sutartį pasirašė tuometinis aplinkos mi-

nistras Simonas Gentvilas ir AM darbuotojų profesinės sąjungos pirmininkė Virginija Vingrienė.

Gruodžio 4 d. Lietuvos sveikatos mokslų universitetas (LSMU) kartu su Aplinkos ministerija

organizavo konferenciją „Gyvūnų gerovė ir globa – iššūkiai ir lūkesčiai“, kuri vyko LSMU Laukinių gyvūnų globos centre.

Aptartos temos, susijusios su laukinių gyvūnų laikymu, apsauga ir kontrolės priemonėmis, invazinių rūšių poveikiu. Įžvalgomis dalinosi LSMU mokslininkai, Lietuvos zoologijos sodo ir Lietuvos jūrų muziejaus atstovai, gyvūnų gerovės politiką formuojantys ekspertai.

Gruodžio 4 d. Kuršių nerijos nacionalinio parko Lankytųjų centre vyko konferencija „Kuršių nerijos miškai kultūrinio kraštovaizdžio elementas ar Natura 2000 buveinė – kam teiksime prioritetą?“. Renginyje pranešimus skaitė prof. habil. dr. R. Deltuvai, KNP direktorė L. Dikšaitė, KNP direktorės botanikė R. Ilginė, VMU Kretingos RP vadovas T. Zaleckis, asociacijos „Aplinkosaugos koalicija“ pirmininkė L. Paškevičiūtė.

Gruodžio 5 d. tuometiniai žemės ūkio ministras K. Starkevičius ir aplinkos ministras S. Gentvilas patvirtino naująją Medžiojamųjų gyvūnų padarytos žalos žemės ūkio pasėliams, ūkiniam gyvūnams, miškui ir hidrotechnikos įrenginiams apskaičiavimo metodiką. Ji įsigalios nuo 2025 m. sausio 1 d.

Metodikoje patobulintos ir išplėtos galimybės nustatyti medžiojamųjų gyvūnų padarytą žalą žemės ūkio pasėliams, ūkiniam gyvūnams, miškui ir melioracijos statiniams.

Medžiojamųjų gyvūnų padaryta žala miškui bus vertinama naudojant supaprastintą pažeistų medžių skirstymą pagal pažeidimo laipsnius, indeksuotus įkainius ir papildomai taikant metinės infliacijos pokyčio indeksą.

Medeliai, kuriems medžiojami gyvūnai padarė daugkartinius pažeidimus, bus priškirti stipriai pažeistų medžių laipsniui. Bus

galima atlyginti žalą, kai ji padaryta tik miško sklypo dalyje arba kai gyvūnai pažeidžia ar sunaikina želdinius ar žėlinius nulauždami kamienus arba ištrypdami medelius.

Gruodžio 6 d. vykusioje konferencijoje „Miškas – žmogui, žmogus – miškui“ apdovanoti kasmetinio tradicinio konkurso „Pavyzdinčiai tvarkoma privati miško valda“ nugalėtojai. Įvairiose nominacijose buvo išrinkta 20 laureatų. Jiems įteikti Aplinkos ministerijos prizai ir tuometinio aplinkos ministro S. Gentvilo padėkos.

Šių metų Lietuvos pavyzdinčiausiai tvarkomos privačios miškų valdos nugalėtoju išrinktas Justinas Maumevičius iš Alytaus apskritys. (*Plačiau – 20 p.*)

Gruodžio 10 d. Koordinacinė taryba, sprendžianti miško sanitarinės apsaugos klausimus, aptarė žievėgraužio tipografo masinio plitimo

židinių valdymo strategiją 2025 m. Posėdis vyko VMU Kazlų Rūdos RP – būtent čia 2024 metais fiksuoti didžiausi žievėgraužio tipografo padarytos žalos mastai Lietuvoje, siekiantys daugiau nei 120 tūkst. m³ pažeistų medynų. Susitikimo metu apžiūrėti probleminiai žievėgraužio tipografo židiniai, Valstybinės miškų tarnybos įrengtos eglių sveikatingumo stebėjimo vietos bei kiti svarbūs objektai.

Gruodžio 12 d. aplinkos ministras patvirtino Pagrindinių miško kirtimų normos nustatymo metodiką, kurioje, laikantis aplinkosaugos reikalavimų, bus sudarytos sąlygos atnaujinti miškus ir užtikrinti tvarų ir subalansuotą miško išteklių naudojimą. Metodikoje aptarti kirtimų normos apskaičiavimo metodai, nustatyti nauji reikalavimai, kurie apsaugos ekologiniu požiūriu jautrias teritorijas. Metodika parengta įvertinus Specialiųjų žemės naudojimo sąlygų įstatymo ir Miško kirtimų taisyklių pakeitimus.

Prenumeruokite žurnalą „Mūsų girios“ 2025 metams!

- Internetu - www.musu-girios.lt (nuspaudžius skydelį *prenumerata*);
- El. paštu - info@musu-girios.lt, rimondas@musu-girios.lt;
- Telefonu - +370 687 10616; ▪ Visuose Lietuvos pašto skyriuose.

PRENUMERATOS KAINA:

1 mėn. – 5 Eur, metams – 60 Eur; su nuolaida: 1 mėn. – 3,50 Eur, metams – 42 Eur.

Lietuvos Respublikos XIX-osios Vyriausybės programa

(Numatomos priemonės miškų ūkio sektoriuje ir aplinkosaugos srityje)

LR Seimo pritarta 2024 m. gruodžio 12 d.

II SKYRIUS

Pagrindinės XIX-osios LR Vyriausybės veiklos kryptys

(...) 15. Tausosime aplinką, kursime gyvybingą kaimą, konkurencingą ir tvarų žemės ūkį. Diegsime priemones, skatinančias didinti Lietuvos miškingumą. Griežtai apribosime plynuosius kirtimus saugomose teritorijose. Rūpinsimės biologinės įvairovės išsaugojimu, tradicinių ūkininkavimo praktikų palaikymu ir tvarių išteklių valdymu. Įgyvendinsime šalies daugiabučių renovacijos proveržio strategiją, ambicingą žiedinės ekonomikos kūrimo planą ir mažinsime oro bei vandens telkinių taršos lygį. Trumpinsime maisto tiekimo grandines, kad sudarytume kuo palankesnes sąlygas Lietuvos ūkininkams parduoti produktus tiesiogiai vartotojams be tarpininkų. Siūlysime inovatyvias priemones žemės ūkio produktų perdirbimui į aukštesnės pridėtinės vertės produktus.

XII SKYRIUS

Tausosime aplinką, kursime gyvybingą kaimą, konkurencingą ir tvarų ūkį

I SKIRSNIS. Tausosime aplinką

619. Nors Europos klimato teisės akte nustatytas terminas yra 2050 metai, Lietuva siekia paspartinti šį procesą ir terminą pasiekti anksčiau. Klimato neutralumas ne tik prisidės prie pasaulinių aplinkosaugos tikslų, bet ir sustiprins Lietuvos energetinį savarankiškumą, inovacijų diegimą bei ekonominį konkurencingumą. Siekiant šių tikslų, eisime klimatui žalingų iškastinio kuro subsidijų mažinimo ir atsisakymo keliu.

620. Skatinsime gamtos pagrindu kuriamus sprendimus miestuose ir kaimo vietovėse, tokius kaip žaliųjų zonų plėtra, esamų želdinių saugojimas ir klimato adaptacijai pritaikytos infrastruktūros kūrimas.

621. Transformuosime pramonę, įdiegiant griežtesnius anglies dvideginio mažinimo reikalavimus ir remiant žiedinės ekonomikos modelius.

622. Skatinsime aktyvesnį klimato kaitos temų įtraukimą į mokyimo programas ir tyrimus šioje srityje.

623. Sukursime efektyvią klimato politikos stebėsenos sistemą, kurioje būtų įtraukti pagrindiniai rodikliai – šiltnamio efekta sukeliančių dujų emisijos, energijos efektyvumas, anglies kaupimas ekosistemose.

624. Užtikrinsime, kad ministerijos taptų klimatui neutralios 2030 m., o kiekviena savivaldybė turėtų aiškius klimato tikslus ir jų įgyvendinimo planus.

625. Imsimės ambicingų ir kompleksinių veiksmų, siekiant ne tik sustabdyti biologinės įvairovės nykimą, bet ir ją atkurti.

626. Sieksime, kad iki 2030 m. būtų sumažintas spartus biologinės įvairovės nykimas ir būtų pasiektas biologinės įvairovės atsigavimas, o iki 2050 m. ekosistemų būklė Lietuvoje būtų atkurta tiek, kad jos tvariai funkcionuotų.

627. Palaikysime biologinės įvairovės kreditų sistemos ES sukūrimą.

628. Užtikrinant Europos Sąjungos Gamtos atkūrimo reglamente numatytų priemonių įgyvendinimą sausumoje, vidaus vandenyse

ir Baltijos jūroje, parengsime ir pradėsime įgyvendinti Nacionalinį gamtos atkūrimo planą, kuriame būtų integruoti kraštovaizdžio ir biologinės įvairovės apsaugos tikslai į žemės ūkį, miškininkystę, urbanistiką ir energetiką.

629. Išsaugosime ir padėsime atsikurti miško ekosistemoms, atviroms buveinėms, vandenų buveinėms. Užtikrinsime tvarų miškų naudojimą, paliekant pakankamą negyvos medienos kiekį biologinei įvairovei palaikyti.

630. Didinsime visuomenės įtrauktį į pačių vertingiausių teritorijų apsaugą. Sieksime išsaugoti ir atkurti nykstančių ar grėsmę patiriančių rūšių populiacijas. Stambiuose dirbamos žemės masyvuose skatinsime įvesti apsaugines augalų zonas, kurios prisidėtų prie bioįvairovės išsaugojimo teritorijose. Sukursime ir įdiegsime bioįvairovės rodiklių matavimo ir priežiūros sistemą. Skatinsime medžiotojų, žemės ir miško savininkų bei vietos bendruomenių bendradarbiavimą.

631. Skatinsime klimato kaitos poveikio biologinei įvairovei tyrimus.

632. Imsimės realios gyvūnų gerovės kontrolės, įtraukdami nevyriausybines organizacijas bei ekspertus. Užtikrinsime naminių gyvūnų apsaugą, neišvengiamą atsakomybę už žiaurų elgesį prieš gyvūnus.

633. Formuosime nacionalinę kraštovaizdžio politiką, integruojant gamtinio karkaso sistemą su biologinės įvairovės, atsinaujinančios energetikos ir darnios miestų plėtros tikslais.

634. Skirsime dėmesį Baltijos jūros biologinės įvairovės atkūrimui, mažindami eutrofikaciją ir neigiamą invazinių rūšių poveikį.

635. Bendradarbiausime su Baltijos regiono šalimis, stiprinant jūros apsaugos politiką ir siekiant sumažinti „negyvyjū zonų“ plotą.

636. Sukursime ilgalaikes finansines priemones, kurios skatintų ir užtikrintų buveinių atkūrimą ir nuolatinę priežiūrą.

637. Sukursime biologinės įvairovės genetinių resursų saugyklas ir užtikrinti jų ilgalaikį finansavimą ir duomenų prieinamumą. Stiprinsime nacionalinių duomenų bazių, skirtų biologinės įvairovės ir ekosistemų būklei stebėti, palaikymą ir plėtrą, užtikrinant duomenų prieinamumą visoms suinteresuotoms šalims.

638. Sukursime ir įteisinsime Lietuvos miškų strategiją, įgyvendinsime Nacionaliniame susitarime dėl miškų sutartus išpareigojimus. Formuosime miškų politiką, grindžiamą Europos už miškus atsakingų ministrų Forest Europe procese patvirtintais darnaus miškų tvarkymo principais ir jais paremtu daugiatikslu, gamtai artimu miškininkavimo modeliu formuojant daugiafunkcinius miškus. Diegsime inovatyvias ir adaptyvias tausojančios miškininkystės, įskaitant artimas gamtai, praktikas bei miško tvarkymo technologijų paiešką ir diegimą, mokslškai pagrįstą laukinės gyvūnijos populiacijų miškuose apsaugą ir sureguliovimą.

639. Diegsime priemones, skatinančias didinti Lietuvos miškininkumą iki 2030 m. bent iki 35 proc. Padidinsime naujai įveisiamų miškų plotus, tobulinsime savaime apželiančių ir naujai įveistų miškų plotų pripažinimo miškais tvarkas. Sukursime fondą, skirtą plėsti valstybės valdomų miškų plotus išigyjant parduodamus miškus. Įvedant naujus suvaržymus privačiuose miškuose, prieš tai būtina numatyti sąžiningą kompensavimą.

640. Tikslas – siekti, kad per 20 metų bent 50 proc. šalies miškų būtų tvarkomi pagal gamtai artimos miškininkystės principus, vengiant plynų kirtimų ir prioritetą teikiant ekosistemų apsaugai. Sukurti balansą tarp socialinių, ekologinių ir ekonominių, miškų funkcijų, užtikrinant miškų tvarumą ir biologinės įvairovės išsaugojimą.

641. Persvarstysime dabartinį miškų grupių paskirstymą, siekiant padidinti rekreacinio, apsauginio ir ekologinio prioriteto miškų dalį.

642. Griežtai apribosime plynuosius kirtimus saugomose teritorijose ir priemiestiniuose bei miesto teritorijoje esančiuose miškuose, privačių miškų savininkams numatant tinkamą kompensavimo ar miškų išpirkimo mechanizmą.

643. Sukursime miškų naudojimo modelius, kurie skatintų rekreaciją, ekoturizmą ir kitus ekosistemos produktus bei paslaugas. Sudaryti sąlygas miško savininkams gauti pajamas iš šių paslaugų teikimo.

644. Sukursime finansines ir teises paskatas miškų savininkams, kurie savo miškuose taiko gamtai draugiškus valdymo principus. Sieksime sutarimo su miškų savininkais dėl veiklos apribojimų ir kompensacijų, kurių valdomas turtas patenka į šias teritorijas.

645. Plėtosime miškininkystės metodus, kurie didintų miškų atsparumą klimato kaitos poveikiui, tokiam kaip sausros, kenkėjai ir miškų gaisrai.

646. Skatinsime mišrių ir natūralių miškų formavimą, kurie yra mažiau jautrūs klimato pokyčiams.

647. Atkursime šlapynes miškuose ir sumažinsime melioracijos poveikį miškų ekosistemoms, siekiant didesnio vandens kaupimo ir anglies absorbcijos.

648. Peržiūrėsime Valstybinių miškų urėdijos veiklą ir jos veiklos efektyvumo vertinimo kriterijus, prioritetą teikiant ekologinėms ir socialinėms miškų funkcijoms.

649. Užtikrinsime visų valstybinių miškų, rezervuotų, bet nepanaudotų nuosavybės teisių atkūrimui, įveiklinimą racionaliausiai, didžiausią socialinę, ekologinę ir ekonominę vertę visuomenei kuriančiu būdu (perduodant juos valdyti Valstybinių miškų urėdijai).

650. Didinsime girininkijų skaičių, siekdami Miškų urėdijai patikėto valstybės turto efektyvaus naudojimo, kad jis būtų ne tik pelningas, bet ir užtikrintų socialinę, rekreacinę bei aplinkosauginę naudą.

651. Nuosekliai stiprinsime miškuose esančių vertybių apsaugą, ypač atsižvelgiant į mokslinius tyrimus, pasiteisinusią tarptautinę patirtį, išsaugant saugomas rūšis ir buveines.

652. Užtikrinsime, kad miško tvarkymo planai būtų parengti atsižvelgiant į mokslinius bei valstybinio aplinkos monitoringo programos duomenis ir klimato tikslus.

653. Žiedinė ekonomika yra esminė darnaus vystymosi dalis, užtikrinanti išteklių naudojimo efektyvumą, atliekų mažinimą ir perdirbimą. Lietuvoje šis perėjimas vyksta lėtai: perdirbama mažiau nei 5 proc. naudojamų išteklių, o atliekų kiekis, ypač statybų ir buitinės produkcijos srityse, vis dar auga. Būtina spartinti transformaciją, kad ekonomikos veikla būtų pagrįsta tvarumu, o vartojimo grandinė prisidėtų prie išteklių tausojimo ir atliekų prevencijos. (...)

687. Investuosime į žaliosios energetikos technologijų kūrimą ir eksportą, skatinant Lietuvą tapti AEI ir žaliosios ekonomikos lydere regione.

688. Atsakingai planuosime AEI plėtrą, užtikrinant racionalų santykį, nedarantį esminio poveikio ekosistemų stabilumui.

689. Drastiškai nykstant viso pasaulio rūšims ir joms išgyventi reikalingoms buveinėms stiprinsime jų apsaugą, ypač didelį dėmesį teikiant saugomoms teritorijoms ir jų plėtrai.

690. Steigiant saugomas teritorijas bei užtikrinant jų efektyvų

valdymą sieksime, kad būtų sustabdytas biologinės įvairovės, įskaitant rūšis ir buveines, nykimas bei pasiekti ES Gamtos atkūrimo plane numatyti tikslai.

691. Parengsime nacionalinį Gamtos atkūrimo planą, ypatingą dėmesį skiriant rūšių ir buveinių atkūrimui saugomose teritorijose.

692. Sudarysime sąlygas saugomų teritorijų plėtrai, parengiant veikiančius kompensavimo už veiklos apribojimus skaičiavimo ir mokėjimo mechanizmus.

693. Sukursime ilgalaikes mokslinių tyrimų programas saugomų teritorijų būklei vertinti.

694. Stiprinsime Aplinkos apsaugos departamento pajėgumus, ypač didelį dėmesį skiriant nuolatinei kontrolei saugomose teritorijose.

695. Skirsime ilgalaikį finansavimą natūralių buveinių palaikymui ir priežiūrai, šių buveinių, atkūrimo projektams, įtraukiant valstybines institucijas, mokslininkus ir nevyriausybinę organizaciją.

696. Sudarysime sąlygas Europos bendrijos (toliau - EB) svarbos buveinių apsaugai, ypač didelį dėmesį skiriant sengirų formavimuisi.

697. Skatinsime naminių galvijų ganymą, siekiant užtikrinti ekonomiškai gyvybingą atvirų buveinių išsaugojimą.

698. Įdiegsime efektyvias gamtos apsaugos priemones, kurios skatintų biologinės įvairovės išsaugojimą, tradicinių ūkininkavimo praktikų palaikymą ir tvarų išteklių valdymą.

699. Užtikrinsime tarpinstitucinį bendradarbiavimą tobulinant nacionalinių saugomų teritorijų ir „Natura2000“ teritorijų tinklo valdymą, užtikrinant natūralių buveinių ir nykstančių rūšių apsaugą ir atkūrimą

700. Parengsime ilgalaikę saugomų teritorijų strategiją, kurioje būtų numatyti ilgalaikiai saugomų teritorijų tyrimai, vystymosi tikslai, stabilus strategijos įgyvendinimui reikalingas finansavimas.

701. Rūpinsimės saugomų teritorijų ekonomika, leisime ir remsiame jose gamtą tausojančią žmogaus ūkinę veiklą ir gyvenimą.

702. Atnaujinsime dirvožemių ir durpynų duomenų bazes, užtikrinant tikslią ir standartizuotą informaciją apie durpynų būklę ir plotą.

703. Sukursime teisinį reguliavimą, kuris numatytų ilgalaikes pasiskatus gamtinių ekosistemų apsaugai ir jų atkūrimui.

704. Užtikrinsime tarpinstitucinį bendradarbiavimą gamtosauuginio švietimo ir kultūros paveldo srityse saugomose teritorijose, į bendrojo ugdymo programas integruoti pamokas gamtoje.

705. Organizuosime informavimo kampanijas, skirtas visuomenei ir žemės savininkams apie saugomų teritorijų, natūralių ekosistemų, svarbą bei jų apsaugos būtinybę, būtinybę prisidėti prie gamtos saugos priemonių finansavimo.

706. Įtrauksime vietas bendruomenės į gamtos atkūrimo projektų įgyvendinimą, skatinti jų aktyvų dalyvavimą ir pasitikėjimą vykdomais sprendimais.

707. Sukursime paramos mechanizmus, kurie užtikrintų ilgalaikę naudą bendruomenėms dalyvaujant apsaugos ir atkūrimo veiklose.

708. Siekiant apsaugoti šias vertingas ekosistemas, imsimės griežtų priemonių jų išsaugojimui, atkūrimui ir tvariam naudojimui.

709. Iki 2030 m. sustabdysime nusiausintų durpynų degradaciją, skiriant prioritetą jų natūralaus hidrologinio režimo bei visos ekosistemos atkūrimui.

710. Pasieksime, kad iki 2050 m. būtų atkurti visi svarbiausi ekosisteminės paslaugas teikiantys durpynai ir pelkės. (...)

725. Ženkliai didinsime aplinkos apsaugos sistemos darbuotojų skaičių, nuosekliai kelsime jų kvalifikaciją, gerinsime jų darbo sąlygas, skirdami didesnę finansavimą.

726. Stiprinsime regionines aplinkos apsaugos valdybas, suteikiant joms daugiau finansinių ir techninių išteklių. (...)

Europos žaliasis kursas: iššūkiai ir mokslininkų susirūpinimas dėl miškų valdymo politikos

2019 m. Europos Komisijai, vadovaujamai pirmininkės Ursulos von der Leyen, inicijavus naują Europos Sąjungos (ES) augimo strategiją „Žaliąjį kursą“, buvo užsibrėžta iki 2050 m. pasiekti, kad ES taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui regionu pasaulyje. Ši strategija apima įvairias sritis, įskaitant energetiką, transportą, pramonę, žemės ir miškų ūkį, ir siekia užtikrinti, kad ekonomikos augimas būtų atsietas nuo iškastinių išteklių naudojimo. Ja taip pat siekiama atkurti gamtos ir ekosistemų pusiausvyrą bei užtikrinti sveiką aplinką ateities kartoms.

Žaliajam kursui įgyvendinti buvo priimta eilė svarbių strategijų ir teisės aktų. 2021 m. liepos 14 d. Europos Komisija pristatė naują klimato paketą pagal Europos žaliąjį kursą, kurį sudaro Atsinaujinančios energijos direktyva (RED), Miškų strategija 2030 m. ir Biologinės įvairovės strategija 2030 m. Šie nauji reglamentai turi įtakos miškams ir medienos naudojimui, nes ES miškininkystės politikos dėmesys krypsta nuo tvaraus miškų valdymo principo, siekiant daugiafunkciškumo,

link biologinės įvairovės ir gamtos apsaugos, o medienos naudojimas ir miškų svarba klimato apsaugai krenta į antrą vietą.

Europos Komisijai priėmus „ES biologinės įvairovės strategiją 2030: gražinant gamtą atgal į mūsų gyvenimus“, pagrindiniais tikslais ir įsipareigojimais numatyta apsaugoti ne mažiau kaip 30 proc. ES žemės ploto ir ne mažiau kaip 30 proc. jūrų, taip pat griežtai apsaugoti trečdalį šių saugomų teritorijų – reprezentuojant 10 proc. ES žemės ploto ir 10 proc. jūrų, įtraukiant visus pirmąsčius miškus ir sengires, taip pat ir kitas anglimi turtingas ekosistemas, tokias kaip pelkes, pievas, šlapynės ir kt. Strategijoje numatomos įvairios priemonės ES gamtai atkurti, taip pat plėsti Natura 2000 ir kitas saugomas teritorijas.

Pasirenkant strategijų įgyvendinimo priemones, svarbu tinkamai suderinti ekonominius interesus su aplinkos apsauga, ypač jei galima pasiekti abipusės naudos. Tačiau siekiant realizuoti monofunkcinio miškų tvarkymo principą, būtų sukurta daugiau žalos ne tik ekonominiams interesams, bet ir biologi-

nei įvairovei bei klimato kaitos švelninimo tikslų įgyvendinimui.

Kelia nerimą, kad iš tvaraus daugiatislio miškininkavimo, kuris užtikrina tiek miško ekosistemų tvarumą, tiek jų našumą ir tuo pačiu – efektyviausią anglies surišimą stabdant klimato kaitą, tiek ir biologinės įvairovės apsaugą, numatoma išjungti net 30 proc. saugomų, iš kurių 10 proc. griežtai saugomų miškų. Tai be abejonės ūkiniuose miškuose padidintų jų naudojimo intensyvumą, tuo neigiamai paveikiant miško ekosistemų tvarumą ir biologinę įvairovę jose.

Atsiliepdami į tai 2022 m. spalio 27 d. daugiau kaip 500 Europos ir kitų šalių įvairių sričių miškotyros mokslininkų pasirašė laišką Europos Komisijos, Europos Parlamento ir Europos Tarybos Prezidentams, dėl klimato išmanaus miško tvarkymo reikalingumo. Laiške pabrėžiama, kad tinkamai tvarkant miškus ir naudojant medienos produktus, galima ne tik sumažinti klimato kaitos poveikį, bet ir padidinti biologinę įvairovę bei užtikrinti tvarią bioekonomiką ir atsinaujinančios energijos tiekimą (*laiškas pridedamas 7 p.*).

Mokslininkų laiškas Europos Sąjungos vadovams dėl išmanaus ūkininkavimo miškuose reikalingumo, keičiantis klimatui

2022 m. spalio 27 d.

Europos Komisijos prezidentei Ursula von der Leyen
Europos parlamento prezidentui Roberta Metsola
Europos tarybos prezidentui Charles Michel

Gerb. prezidente von der Leyen, gerb. prezidente Metsola, gerb. prezidente Michel,

Karšti ir sausi orai daugelyje Europos ir pasaulio šalių kelia nerimą dėl mūsų miškų ateities. Sausros, ligos ir gaisrai niokoja ištisus kraštovaizdžius, nepaisant jų apsaugos ar tvarkymo. Akivaizdu, kad keičiantis klimatui didėja rizika miškams. Tuo pačiu metu tikslinčiai ūkininkaujant jie būtų pajėgūs švelninti klimato kaitą ir didinti biologinę įvairovę. Tinkamai tvarkant ir naudojant miško produktus, jie užtikrintų tvarią bioekonomiką bei Europos energetikos aprūpinimą atsinaujinančiais energijos ištekliais. Miškai turi didelį gebėjimą surišti anglies dvideginį iš atmosferos. Kartu, daugelio pasaulio šalių miškai yra pasiekę maksimalius medynų tūrius ir tolesnis biomasės kaupimas miškuose yra labai rizikingas klimato šiltėjimo sąlygomis. Jei sausi metai pasireikš vis dažniau, tikėtina, jog miškų biomasė per ateinančią dešimtmetį mažės, o ne didės, nepaisant ūkininkavimo ar miškų apsaugos priemonių taikymo. Šiuo metu ūkininkaujamuose miškuose metinis anglies kaupimas yra didesnis, o maksimalūs medienos tūriai yra tokie patys, kaip ir apsauginiuose miškuose. Be kirtimų, medienos tūriai miške stabilizuosis. Anglies kaupimas miške priartės prie nulio, kaip tai matyti senuose, neliestuose Ukrainos miškuose.

Mediena iš tvariai valdomų miškų CO₂ atžvilgiu yra neutrali, jei juos tvarkant atsižvelgiama į miškų ekosistemoje vykstančius procesus, mažinama konkurencija tarp atskirų medžių bei didinamas medynų tvarumas, reguliuojant jų tankumą ir taip sumažinant natūralius bei dėl stichinių nelaimių atsirandančius praradimus. Dėl to kraštovaizdžio lygmeniu neatsiranda anglies nuostolių. Faktiškai toks ūkininkavimas tik padidino biologinę įvairovę Europos miškų istorijoje.

Medienos produktų nauda klimatui yra daugialypė ir tai seka iš tvaraus ūkininkavimo koncepcijos. Nauda priklauso nuo anglies kiekio, kuris paimamas iš miško ir perkeliamas į ilgalaikio vartojimo medienos produktus. Šiame procese medienos produktų pagaminimui prireiks žymiai mažiau iškastinių energijos išteklių, nei gaminant tokius pat gaminius iš betono, plieno, aliuminio ir stiklo. Šis procesas, kai energijai imlios konstrukcijos pakeičiamos mediena, yra vadinamas produktų pakeitimu. Mediena, naudojama kaip statybinė medžiaga, yra ne tik papildoma CO₂ sandėliavimo priemonė, bet užtikrina ir skubų apsirūpinimą įperkamu bustu, sumažina statybose naudojamos energijos poreikį ir sukuria sąlygas tvariam užimtumui visuose Europos regionuose.

Be iškastinių išteklių pakeitimo naudojamuose produktuose, didėja subproduktų kiekiai, galintys užtikrinti nenutrūkstamą atsinaujinančios energijos tiekimą. Miškų ugdymo ir pagrindinių miško kirtimų metu yra gaunama nemažai kirtimo liekanų, kurios nėra tinkamos pagrindiniams produktams: tai medžių viršūnės, šakos, puvinių pažeista mediena. Medynuose, ypač lapuočių, taip pat pasitaiko medžių rūšių, kurių mediena netinka pagrindiniams produktams gaminti. Dalis šios biomasės lieka miške, kaip negyva ir sunau-

dojama rūšių išsaugojimui. Be to, gaminant medienos produktus, bus gaunamos tokios liekanos, kaip nuopjovos, drožlės, pjuvenos, kurios taip pat tinkamos energijai gaminti.

Mediniuose produktuose esantys energijos likučiai jų tarnavimo pabaigoje turėtų būti sunaudoti idealiai atveju prisilaikant „Bioenergija panaudojant anglies surinkimą, naudojimą ir saugojimą“ reikalavimų. Teigiama, kad mediena dėl žemo joje esančios energijos kiekio, palyginti su iškastiniu kuru, yra neefektyvi energijos gamybai. Tačiau toks palyginimas nėra korektiškas. Artimiausioje ateityje iškastinio kuro naudojimas nebus prieinamas. Kai Europoje bus sėkmingai įgyvendinta energijos transformacija, biomasės pagrindu veikiančios anglies surinkimo ir saugojimo technologijos taip pat galės gaminti vandenilį ir biochemines medžiagas.

Tinkamai ūkininkaujant miškuose, medienos naudojimas energijai yra šalutinis veiklos produktas, gaunamas tiek kirtimų metu, tiek ir gaminant medienos gaminius. Mediena, panaudota energijai gauti, gali pakeisti iškastinį kurą ir yra reikšminga visų Europos šalių politikos, siekiant sušvelninti klimato kaitą, dalis. Energijos išteklių pakeitimas yra neatsiejamas ūkininkavimo miškuose ir susijusių medienos produktų gaminių komponentas. Todėl ūkininkavimo miškuose sektoriaus analizėje, turi būti priimti domėn visos sistemos, susijusios su mišku ir jo naudojimu, medžiagų ir energijos srautai.

Tik ūkininkaudami miške ir pilnai sunaudodami medieną, mes išvengsime iškastinio kuro CO₂ emisijų. Didėjantis medienos kaupimas miškuose tik kompensuoja, bet neleidžia išvengti CO₂ emisijų su nenusipėjamomis rizikomis. Draudimas naudoti medieną energijai gauti iš tvariai tvarkomų miškų ir didėjanti Europos Sąjungos miškų, skirtų apsauginėms funkcijoms, dalis nėra tinkama paremti klimato švelninimo politiką, neturi papildomos naudos biologinei įvairovei ir trukdo taikyti žiedinę bioekonomiką. Galime daryti išvadą, kad ekologiškai orientuotas tvarus miškų ūkis, palaikantis pastovų medienos tūrį ir naudojantis prieaugi medienos produktams ir energijai gauti klimato kaitos požiūriu yra išmanus.

Dabartiniu metu medienos paklausa viršija pasiūlą. Dėl to ES importuoja medieną iš kitų pasaulio regionų. Esant tokiai situacijai, visiškai neadekvatu skirti miškų plotus laukinei gamtai, kol nėra įrodymų, kad čia bus išlaikomos papildomos rūšys.

Laiškas parengtas Prof. Roland Irslinger, Taikomųjų miško mokslų Universitetas, Rottenburg/Neckar, Vokietija.

Laiško signatarai – virš 500 mokslininkų, tarp kurių 179 profesorai, daugiausiai iš Europos, taip pat iš JAV, Kanados, Australijos, kitų šalių, šeši Lietuvos miškų instituto, Valstybinės miškų tarnybos, Lietuvos taikomųjų inžinerijos mokslų universiteto mokslininkai.

Su originalia laiško versija (anglų kalba) ir pasirašiusių sąrašu galite susipažinti:

https://www.fachverband-holzenergie.de/download_file/force/1141/201.

Medžiagą spaudai parengė Lietuvos miškininkai, mokslininkai, laiško signatarai.

Eglišakėmis pakvipo tūkstančiai gyventojų namų

Visoje Lietuvoje gruodžio 18 d. vyko tradicinė Valstybinių miškų urėdijos organizuojama akcija „Parsinešk Kalėdas į savo namus“. Šventėms besiruošiantiems gyventojams miškininkai išdalijo daugiau nei 100 000 eglių ir pušų šakų. Šiemet akcija vyko 65 vietose, o į miestų ir miestelių pagrindines aikštes bei didžiųjų prekybos centrų aikštes gyventojai sugūžėjo jau nuo vidurdienio.

„Džiaugiamės, kad „Parsinešk Kalėdas į savo namus“ kasmet tampa vis svarbesne švenčių dalimi tūkstančiams žmonių. Tai – viena šilčiausių miškininkų organizuojamų iniciatyvų, kurios metu skatiname pasirūpinti ne tik savimi ir savo artimaisiais, bet ir tais, kuriems pasirūpinti savimi sunku. Tegul padovanotos eglišakės kuria Kalėdų dvasią jūsų namuose“, – akcentavo Valstybinių miškų urėdijos generalinis direktorius Valdas Kaubė.

„Valstybinių miškų urėdijos pastangos ne tik puoselėja tvarią šventinę tradiciją, bet ir primena apie atsakingą požiūrį į gamtą bei jos išteklių naudojimą. Dovanojamos eglių šakos – tai prasmingas būdas kurti Kalėdų dvasią, kartu išsaugant Lietuvos miškų grožį. Kviečiu visus būti sąmoningiems ir dalytis šiluma su kitais“, – sakė aplinkos ministras Povilas Poderskis.

Nemokamai išdalintos eglių ir pušų šakos surinktos miško kirtavietėse, siekiant skatinti visuomenę elgtis atsakingai – nekirsti eglių ir nelaužyti jų šakų miškuose. Taip akcija prisideda ne tik prie šventinio džiaugsmo, bet ir prie gamtos tausojimo bei sąmoningo gamtos išteklių naudojimo skatinimo.

Akcija „Eglutė gyvenimui“

Valstybinių miškų urėdijos miškininkai ir Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Kraujo centras jau 4 metus iš eilės organizavo šiltą ir prasmingą akciją „Eglutė gyvenimui“. Jos metu, gruodžio 20 d., kraujo aukojantys žmonės buvo nustebinti dovanomis iš miško – miškininkų išaugintomis kalėdinėmis eglutėmis vazonėliuose.

Ši graži tradicija gimė prieš ketverius metus, kai Valstybinių miškų urėdijos darbuotojai, patys būdami aktyvūs kraujo donorai, pasiūlė idėją sujungti šventinę nuotaiką ir kilnų gestą – padovanoti kraujo aukojantiems žmonėms kalėdines eglutes. Miškininkai ragina artėjančias Kalėdas pasitikti atlikus gerą darbą – paaugus kraujo bei dalijantis gerumu su kitais.

„Ankstesnių akcijų patirtis įrodė, kad ši iniciatyva turi tikrai didelę prasmę. Tad, jau 4 metus tęsdami urėdijos darbuotojų idėją, kartu su Santaros klinikų Kraujo centru dovanojome gyvą kalėdinį medelį kaip padėkos už išgelbėtą gyvybę simbolį. Kraujo donorystė – nieko nekainuojantis ir itin kilnus poelgis, todėl kviečiame visus, turinčius galimybę, prisijungti prie šios iniciatyvos ir artėjant gražiausioms metų šventėms atlikti gerą darbą“, – sakė VMU generalinis direktorius Valdas Kaubė.

„Jau ketvirtus metus nekantriai laukiame šios dienos, nes nuotaika Kraujo centre būna ypatinga. Smagu matyti tiek dovanojančių, tiek dovaną gaunančių žmonių spindinčias akis. Be galo džiaugiamės šia besitęsiančia tradicija ir tikime, kad padovanota „Eglutė gyvenimui“ neša labai svarbią žinutę – būkime vieni dėl kitų, nes tik drauge galime padaryti didžius darbus“, – sakė Santaros klinikų Kraujo centro kraujo atstovė Vaida Strakšytė.

Vazonėlyje dovanojama eglutė pasirinkta neatsitiktinai. Visi, aukoję kraujo ir gavę šią gyvą bei kvapnią dovaną, pavasarį ją galės pasodinti, tokiu būdu prisidedami prie aplinkos tausojimo.

Kasmet Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų Kraujo centre kraujo aukoja apie 25 000 žmonių, iš kurių net 80 procentų – nuolatiniai kraujo donorai.

Šventinė miškininkų ir policijos pareigūnų akcija

Šiomet jau ketvirtą kartą vyko tradicine akcija „Eglutė“, kurios metu miškininkai kartu su Lietuvos policijos pareigūnais gruodžio 16 d. džiugino vairuotojus kalėdiniais medeliais. Ši, kalėdinę nuotaiką kurianti akcija, pirmą kartą išsiplėtė į penkis miestus – Panevėžį, Tauragę, Druskininkus, Mažeikius ir Vilnių.

„Siekdami džiaugsmu ir kalėdine nuotaika pripildyti dar daugiau Lietuvos gyventojų namų, kartu su policijos pareigūnais akciją nusprendėme vykdyti penkiuose miestuose. Norime ne tik nudžiuginti, bet ir šviesti visuomenę apie atsakingą elgesį tiek keliuose, tiek miškuose. Akcijos metu kiekvienam sutiktam vairuotojui, po pareigūnų patikrinimo, padovanosime mūsų įmonės medelynuose užaugintą eglutę“, – sakė VMU generalinis direktorius Valdas Kaubė.

„Labai svarbu šviesti vairuotojus ir tuo pačiu atkreipti jų dėmesį į saugų elgesį miškuose. Todėl džiaugiamės turėdami galimybę nudžiuginti vairuotojus ir pakelti jiems šventinę nuotaiką. Tikiuosi ir linkiu, kad kieme auganti eglutė visuomet primintų apie saugumą kelyje“, – pabrėžė Lietuvos policijos generalinis komisaras Arūnas Paulauskas.

Prie įvažiavimų į Panevėžį, Tauragę, Druskininkus, Mažeikius ir Vilnių policijos pareigūnai bei miškininkai vairuotojams padovanojo kelis šimtus eglučių, taip skatindami keliuose bei miškuose elgtis atsakingai ir pilietiškai. Eglutė iš miškininkų ir policijos pareigūnų rankų – tvari dovana, kurią pavasarį gyventojai galės pasodinti namuose ar sodyboje.

Svarbu pasidžiaugti, kad piliečiai tampa sąmoningesni bei kasmet pažeidimų miškuose nustatoma vis mažiau. Siekiant, kad eglutės ir toliau augtų bei žaliuotų miškuose, VMU kartu su policijos pareigūnais organizuoja bendrus reidus, kurie efektyviai prisideda prie šalies miškų gerovės ir padeda mažinti nusižengimų skaičių.

Giriūniečių ir VMU Dubravos RP miškininkų susitikimas

Miškų mokslų senjorų klubo „Giriūnai“ nariai spalio 25 d. lankėsi Dubravos regioninio padalinio Pajiesio ir Ežerėlio miškuose. Vizito tikslas – pasidalinti patirtimi, pasidomėti kaip ir kokiomis kryptimis vyksta miškininkystės darbai, miškų atkūrimas, jų formavimas, kaip bus ūkininkaujama pagal naują miškotvarkos projektą 2024–2033 metais. Aplankyti dubraviškių parinkti objektai miške. Susitikime dalyvavo Dubravos RP vadovas Darius Jankauskas, vyr. miškininkas Marius Gruzdas, Pajiesio miškininkas Vidas Ruškys, Ežerėlio girininkas Viktoras Sonda, kiti padalinio specialistai. Aplankėme 5 objektus, aptarėme juose medynų atkūrimo, jų formavimo, retinimo, ūkinės veiklos efektyvumo vertinimo, kitus klausimus.

1. Buvusioje Pajiesio (dabar Vaišvydavos) girininkijoje ažuolų želdiniai įveisti 1996 m. pagal ažuolynų atkūrimo programą. Medynas ugdytas 2014 m. Sudėtis 5A3U2D (28). Visi pripažino, jog nepakankamai intensyviai buvo ugdoma praeitą kartą, todėl jau dabar planuojamas antras intensyvesnis ugdymas, iškertant minkštuosius lapuočius, stelbiančius ažuolą, neaišku ko tikėtis iš uosio.

2. Labai įdomų, galima sakyti istorinį objektą, aplankėme Pajiesio miške. Jo istoriškumas pasireiškia tame, kad 106 ha plote, kaip ir Dubravos miške 120 ha plote, nuo 1958 iki 1992 metų nebuvo vykdomos jokios ūkinės priemonės, suteikus jiems vietinio rezervato statusą. Abu miškų plotai (Dubravos ir Pajiesio) su rezervatiniu režimu skiriasi augavietėmis, rūšine sudėtimi ir atitinkamai atsparumu vėjavartoms, kitoms negandoms. Pajiesio miške vyrauja Lc (laikiniai perteklingos drėgmės), Dubravos miške – Nc (normalaus drėkinimo) augavietės. Pajiesio rezervatiniame miške eglynai sudarė didžiąją dalį, beveik 80 proc. medynų ploto, Dubravos miške – mažiau pusės. 1992–1996 metų vėjavartos, po to kinivarpos žymiai didesniu laipsniu pakenkė Pajiesio eglynus, lyginant su Dubravos miško pažeidimais. Nukentėjo ne tik rezervato, bet ir aplinkiniai eglynai. Iškirtus žuvusius, daugumoje brandžius Pajiesio rezervato eglynus, kirtavietės buvo paliktos savaiminiam atsizeldymui. Tokiu būdu šiame objekte buvo atsisakyta rezervatinių režimo priešingai nei Dubravos miške, kur rezervato statusas buvo įtvirtintas 1994 12 30 Vyriausybės nutarimu. Praėjus trims dešimtmečiams po žuvusių eglynų iškirtimo, viename iš aplankytų sklypų jau atliktas retinimas, kitame ruošiamasi tai daryti. Pastebime mažoką retinimo intensyvumą, o kartu matome ir klasikinę medžių rūšių kaitą – žuvęs brandus eglynas tapo beržynu su gyvy-

bingu eglės pomiškiu, ateityje tikriausiai išaugsiančiu į eglyną. Objektas vertas tolesnio stebėjimo ir panaudojimo girininkų, miškininkų, gamtininkų mokymui.

3. Pelkinėje, nusausingoje buvusioje ne miško žemėje 2006 m. tuomečio girininko Viktoro Civilkos buvo pasodinti E+B želdiniai (mišrinant po dvi eiles eglės ir beržo) 5E5B. 2024 m. I ardo sudėtis 9B1E 0,6 skalumo, II ardo – 10E 0,5 skalumo. 2012 ir 2022 m. inventorizacijų metu miškotvarka ūkinių priemonių nenumatė. Akivaizdu, jog dabar pats laikas formuoti medyno rūšinę sudėtį bei tankumą. Iškilo dilema, kaip projektuoti ir formuoti valksmas retinimui: kirsti 2 beržų ar 2 eglių eiles, o gal 1 beržo ir 1 eglės. Šiuo metu stebimas labai geras sodmenų išsilaikymas, labai vešlus tiek eglės, tiek beržo augimas. Panaudojus 2 beržo eiles valksmams, taip pat išėjus silpnosios augimo eglės tarpvalksmyje, būtų formuojamas našus mišrus eglės su beržu medynas, kartu suformuojant ir II eglės ardą. Vertintojų, ir šeimininkų, ir svečių nuomonės dėl valksmų formavimo skyrėsi. Akivaizdu, kad tokia mišrinimo schema komplikuoja tolesnio medyno formavimo eigą. Tai lyg ir savotiškas eksperimentas, vertas tolesnio stebėjimo. Gaila, kad miškininkai – praktikai nelabai turi galimybių eksperimentuoti.

Visumoje susidarė įspūdis, jog miškininkai linkę mažiau intensyviai išretinti, kad tik nevirsijus leistinos paliekamų medžių skaičiaus normos. Formuojant medynų rūšinę sudėtį ir tankumą ankstyvame amžiuje, dar prieš retinimo amžių, paliekamą medžių skaičių, lyginant su normatyviniu, galima būtų ir pamazinti priklausomai nuo medyno būklės ir augimo intensyvumo.

4. Iškirtus brandų pušyną 2019 m. dėl per didelio kanopinių žvėrių tankumo jis buvo atkurtas beržo selekciniais sodmenimis. Kirtavietėje gausiai želdosi savaiminė pušis. Beveik 100 proc. savaiminukai yra pažeisti kanopinių žvėrių. Miškininkų sprendi-

mas atkurti kirtavietę beržu, o ne pušimi pasiteisino, kadangi pušies apsaugai nepadeda nei miškininkų naudojami repelentai, nei tvoros. Vienintelė išeitis reguliuoti žvėrių tankumą.

5. Toliau pokalbį pratęsėme vaizdingoje poilsiaivietėje. A. Kuliešis pateikė ūkinės veiklos vertinimui reikalingus rodiklius, nustatytus pagal 1976 m. Dubravos miške įsteigto ir iki šiol matuojamo vienintelio Lietuvoje girininkijos lygmens atrankinės inventurizacijos poligono (188 pastovūs bareliai) rezultatus. Beveik 5 dešimtmečių trukmės medynų stebėjimo pastoviuose apskaitos bareliuose laikotarpis parodė medynų našumo ir jo išnaudojimo efektyvumo priklausomybę nuo gamtinių veiksnių ir ūkinės veiklos. Stebėjimai pastoviuose apskaitos bareliuose leidžia įvertinti ne tik bendrąjį tūrio prieaugį, bet ir jo sudedamąsias dalis: tūrio pokytį, žuvusių medžių, iškirstų pagrindiniais ir tarpiniais kirtimais medžių stiebų tūrį, t. y. įvertinti tūrio prieaugio balansą, kaip labai svarbų ūkinės veiklos efektyvumui vertinti, rodiklį.

5.1. Atlikta duomenų analizė parodė, jog Dubravos miške (beveik 5 tūkst. ha plote) 1976–2022 metais kasmet užaugdavo vidutiniškai $9,3 \text{ m}^3/\text{ha}$ medienos. Mažiausias medienos tūris – $8 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$ užaugo 1992–1996 metais, t. y. kompleksinio, ilgiausiai trūkusio vėjo, sausrų ir kinivarpu poveikio, metais. Didžiausias medienos tūrio prieaugis ($9,8\text{--}10,5 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$) buvo pasiektas atsistatant medynams 2012–2022 metais, po 2011 metais prasiautausio škvalo.

5.2. Didžiausias žalių medžių stiebų tūris ($325 \text{ m}^3/\text{ha}$) buvo sukauptas 1991 metais, t. y. normalaus medynų augimo, be žymesnių trikdžių, laikotarpyje, trukusiame nuo 1976 iki 1992–1996 metų. Vėliau žalių medžių tūris mažėjo, 2001, 2006 metais stabilizavosi ($278\text{--}287 \text{ m}^3/\text{ha}$), 2011 metais pasiekė didžiausią žemumą ($251 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$) ir susilygino su pradiniu stebėjimo pradžioje (1976 metais) nustatytu vidutiniu medžių stiebų tūriu ($253 \text{ m}^3/\text{ha}$). 1976–2011 metų laikotarpis charakterizuojamas nuliniu medienos kaupimu: kiek užaugo, tiek žuvo dėl vėjo, sausrų, kenkėjų ar buvo išimtas iš miško tvarkant dalinai pažeistus medynus. Tačiau tai nereiškia, kad miškas buvo sunaikintas. Savalaikės ir kokybiškos miško ūkinės priemonės, miško atkūrimas, atkurtų medynų priežiūra, ugdymas suformavo tinkamą bazę tolesniam sėkmingam medynų funkcionavimui, prieaugio kaupimui. Nuo 2011 metų stebimas

stabilus žalių medžių stiebų tūrio Dubravos miške didėjimas, 2022 metais pasiekęs $293 \text{ m}^3/\text{ha}$. Darant prielaidą, jog ateityje 5.1 nebus žymesnių trikdžių normaliam medžių augimui, galima tikėtis tolesnio medžių stiebų tūrio didėjimo iki 1991 metų lygmens, o gal ir dar didesnių aukštumų. Svarbu laiku medynus išretinti, atlikti sanitarinius kirtimus, didinti medynų tvarumą.

5.3. Labai svarbus rodiklis yra prieaugio ir iškertamo medžių stiebų tūrio santykis, kuriam kartais keliama nereali reikalavimai arba šis santykis per daug sureikšminamas. Daugiau nei prieaugio ($8,0\text{--}8,9 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$) buvo kertama ($10,1\text{--}11,4 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$), 1992–2001 metais t. y. ilgiausiai besitęsiančių Dubravos miško pažeidimų metu. Didžiausia disproporcija tarp prieaugio ($10,5 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$) ir iškertamo tūrio ($14,8 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$) Dubravos miške buvo stebima 2011 metų škvalo, trumpalaikio trikdžio metais. Šie duomenys rodo, jog tūrio prieaugio ir iškertamo tūrio santykių normos neturi prasmės jas taikant mažoms teritorijoms arba ir didelėms teritorijoms, kai normalus medžių augimas ir medynų formavimasis nestandartinio masto trikdžių yra veikiamas ilgą laiką.

5.4. Žuvusių medžių tūris Dubravos miške per visą nagrinėjamą laikotarpį sudaro $1,41 \text{ m}^3/\text{ha}/\text{per metus}$ arba 15,2 proc. nuo viso tūrio prieaugio. Jis yra kiek mažesnis už šalies vidurkį. Tokie rezultatai pasiekti intensyvaus medynų auginimo, savalaikio medynų atkūrimo, jų priežiūros, ugdomųjų ir sanitarinių kirtimų, kas buvo matyti ir iš aplankytų susitikimo metu objektų.

5.5. VMT specialistai, išanalizavę Dubravos miškui suprojektuotas ūkinės priemones, galimą brandžių medynų naudojimą ir atlik-

tas ūkines priemones, užfiksuotas pastovaus stebėjimo bareliuose, nustatė, jog analizuojamame 30 metų laikotarpyje 64 proc. visų kirtimų, o eglėnuose net 74 proc. sudarė sanitariniai kirtimai. Iškilus neatidėliotinai būtinybei likviduoti stichinių nelaimių, vėjo, sausrų, kinivarpu pažeidimus, bei siekiant sunaudoti sanitarinę, greit gendančią, medieną ir išsaugoti išlikusius medynus, miškotvarkos suplanuotų priemonių vykdymas dažnai palikdavo nuošalį.

Ir šeimininkai ir giriūniškiai išreiškė pasitenkinimą susitikimo rezultatais, pažymėjo abipusę naudą, tikslingumą ateityje tokiuose susitikimuose išplėsti dalyvių skaičių, kviečiant ir kitų girininkijų miškininkus. Šeimininkai patikino, jog įdomių ir vertingų objektų turi visos girininkijos.

*Prof. Andrius KULIEŠIS,
dr. Algirdas RUTKAUSKAS*

ALGIROD RUTKAUSKAS nuotrauka

BIOPESTICIDAI – kova prieš žievėgraužį tipografa

Dr. DOVILĖ ČEPUKOIT, SIMONA JASELIŪNAITĖ, dr. GODA MIZERIENĖ, dr. DAIVA BUROKIENĖ
Gamtos tyrimų centro Botanikos instituto Augalų patologijos laboratorija

Kenkėjas **žievėgraužis tipografas** (*Ips typographus*) yra plačiai paplitęs savo pagrindinio šeimininko – paprastosios eglės (*Picea abies*) areale (1 ir 2 pav.). Pavasarį peržiemoję suaugėliai (3 pav.), prieš migruodami į naujas ir dauginimosi vietas, subręsta priklausomai nuo oro temperatūros – kuomet ankstyvesnis pavasaris ir šiltesnė oro temperatūra, tuo anksčiau prasideda vabalų generatyvinė veikla. Įdomu tai, kad patinai yra atsakingi už medžio šeimininko paiešką. Vėjas ir oro srautai gali būti papildomi veiksniai, leidžiantys kenkėjui plisti dideliais atstumais. Kolonizacijai tinkamų medžių ir vietos parinkimas grindžiamas jautrių ir pažeistų eglių cheminių junginių atpažinimu, o tokius radęs kenkėjas išskiria susitelkimo feromonus, kurie pritraukia kitus patinus. Ir nors eglės turi gynybinių mechanizmų (kaip pvz., *dervų eksudatus* – sakus), žievėgraužis tipografas šiai reakcijai įveikti pasitelkia grybą *Ceratocystis polonica* [*Ophiostoma polonicum*]. Manoma, kad šie grybai naudoja augalo šeimininko fenolinius gynybinius junginius kaip anglies šaltinį, tokiu būdu vabalai gali lengviau kolonizuoti augalus. Patinai gręžiasi į žievę ir ruošia poravimosi kameras, tuomet jie lytiniais feromonais privilioja pateles, kur po poravimosi jos pradeda ruošti motinines galerijas floemoje bei žievėje ir deda kiaušinėlius (2 pav.). Šis kenkėjas paprastai turi dvi generacijas (neskaitant seserinių), tačiau itin karštomis ir ilgomis vasaromis kartų skaičius gali siekti ir tris.

Ekologiniu požiūriu žievėgraužis tipografas yra neatsiejama eglių ekosistemos dalis, kuomet kolonizuoja nulaužtus, streso paveiktus ar žūstančius medžius. Tačiau sparčiai intensyvėjant klimato kaitai keičiasi ir miškų ekosistemos, agresyvių vabalų populiacijoms viršijant kritinį lygį, pradedami masiškai naikinti sveiki medžiai, šie žūva, tad kenkėjas daro ir neatsiejamą ekonominę žalą Europos miškams. Todėl pastaruoju metu žievėgraužis tipografas tapo vienu žalingiausių biotinių veiksnių brandžiuose eglynuose ne tik Lietuvoje, bet ir visoje Europoje.

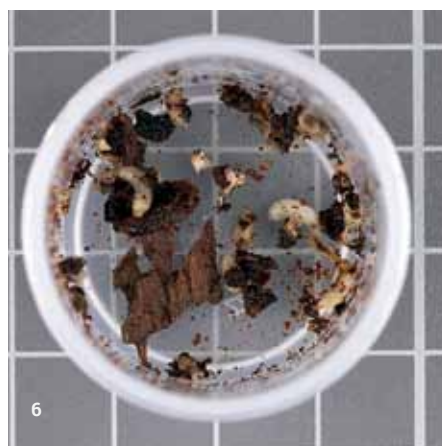
Pastaruoju metu vis daugiau dėmesio skiriama žievėgraužio tipografo protrūkių

Kenkėjo žievėgraužio tipografo (*Ips typographus*) pažeistas eglynas (1 pav.) ir lervų daromi pažeidimai (2 pav.)

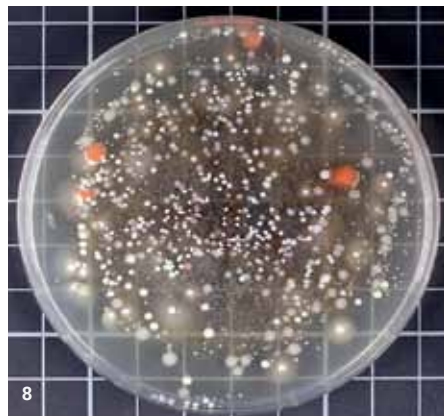
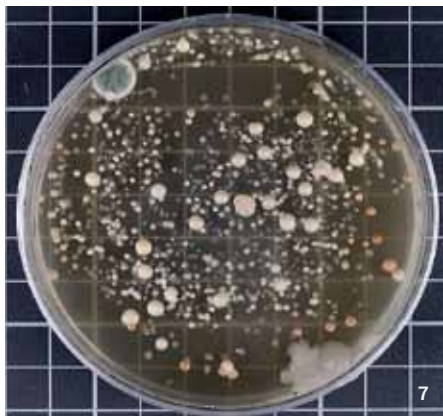
Žievėgraužis tipografas (suaugėlis) (3 pav.) ir jo lerva (4 pav.)

Gaudyklėse sugautų žievėgraužio tipografo suaugėlių (5 pav.) ir lervų (6 pav.) ėminio pavyzdys

valdymo metodams, siekiant efektyviau suvaldyti kenkėjo plitimą. Tačiau pastebima, kad vabalų kontrolė yra sudėtinga, trūksta žinių

apie jo elgseną ir ekologiją. Miškininkystėje veiksminga kontrolė paprastai grindžiama fitosanitarinių priemonių kompleksu, kaip

Iš žievėgraužio tipografo žarnyno (7 pav.) ir nuo kenkėjo paviršiaus nuoplovų (8 pav.) suspensijos išaugę mikroorganizmai

medžių kirtimas, sausulių pašalinimas, sintetinių feromonų naudojimas suaugėliams gaudyti feromoninėmis gaudyklėmis, purškimas sintetiniais insekticidais. Vis dėl to daugeliu atvejų cheminių medžiagų naudoti negalima, ypač kalbant apie gamtinius rezervatus, kuriuose standartinės priemonės yra

ribojamos ir dažniausiai draudžiamos. Tad kiekvienas iš šių metodų turi trūkumų, todėl ieškoma alternatyvių, tvarių kenkėjo kontrolės būdų, kaip pvz., biologinių preparatų. Sparčiai plintancio *Ips typographus* daroma neigiamą įtaka Europos miškams skatina atlikti tyrimą siekiant nustatyti mikroorganizmus,

turinčius neigiamą poveikį eglių kenkėjams. Todėl vienas iš sprendimų, siekiant miškų ūkyje stabdyti žievėgraužio populiacijų plitimą, galėtų būti entomopatogeninių mikroorganizmų, kaip cheminės kontrolės alternatyvos, panaudojimas, kuris pastaruoju metu minimas kaip perspektyvus vabzdžių kenkėjų biologinės kontrolės būdas. Bendras Gamtos tyrimų centro ir Lietuvos agrarinių ir miškų mokslų centro mokslininkų tiriamasis darbas atliekamas siekiant atskleisti Lietuvos miškuose plintancio kenkėjo užsikrėtimą patogeniniais mikroorganizmais (5–8 pav.).

Tyrimo metu nustatius potencialius žievėgraužio tipografo entomopatogenus, šie ateiityje galėtų būti naudojami kaip biologinės kontrolės priemonė siekiant išsaugoti eglių populiacijas Lietuvos ir Europos miškuose (projektas finansuojamas Lietuvos mokslo tarybos, p. Nr. P-PD-23-150).

Kurkime tvarias biologinės kontrolės priemones!!!

Pasiūlyta tobulinti stichinių nelaimių miškuose reglamentavimą

Šių metų gruodžio 10 dieną įvyko išvažiuojamasis Koordinacinės tarybos miško sanitarinės apsaugos klausimais posėdis, kurio metu pasiūlyta tobulinti miško sanitarinės apsaugos taisykles ir galiojančią stichinių nelaimių paskelbimo tvarką.

Posėdis vyko VMU Kazlų Rūdos regioniniame padalinyje. Jame šiemet užfiksuota didžiausia žievėgraužio populiacijos gausa ir daugiausia pažeistų medynų. Šioje savivaldybėje paskelbta ir stichinė nelaimė. Tarybos nariai pirmiausia išvyko apžiūrėti 4 skirtingų nuosavybės formų bei apsaugos režimų miško objektų, kuriuose buvo fiksuoti žievėgraužio židiniai. VMT specialistai parodė ir vietas, kuriose įrengė dendrometrus – eglių augimo stebėjimo prietaisus bei pristatė jų rodmenis.

VMT Miško sanitarinės apsaugos skyriaus vyr. specialistas Kęstutis Grigaliūnas pristatė žievėgraužio tipografo 2024 m. populiacijos stebėsenos rezultatus, kurie parodė, kad kenkėjas šiais metais pradėjo skraidyti anksčiau nei ankstesniais metais ir buvo aktyvus ilgiau nei pernai. Jo populiacija išliko beveik tame pačiame lygyje, kaip ir pernai, todėl prognozuotina, kad ir 2025 m. išliks didelė kenkėjo žalos grėsmė. Itin gausi žievėgraužio populiacija stebima jau 3 metus iš eilės. Iki tol apie dešimtmetį ji buvo kelis kartus mažesnė ir tokios didelės grėsmės nekėlė. Pastaruosius 3 metus populiacijos gausa sparčiai augo, o padarytos žalos rodikliai jau antrus metus iš eilės keliuose Lietuvos savivaldybėse viršija stichinės nelaimės ribą.

Koordinacinė taryba aptarė žievėgraužio tipografo masinio plitimo židinių valdymo strategiją 2025 metams. Nutarė tikslinti miško pažeidimų, sukeltų abiotinių veiksnių, ligų, vabzdžių ir gyvūnų, apskaitos tikslumą bei keisti žievėgraužio tipografo pažeistų medynų skaičiavimo metodiką, tikintis anksčiau nustatyti potencialius žalos židinius ir savivaldybes, kur reikalinga skelbti stichinę nelaimę. Siekiant efektyviau valdyti žievėgraužio tipografo židinius, taryba siūlo Aplinkos ministerijai mažinti minimalų pagrindinių kirtimų amžių ūkinių miškų eglynuose, stiprinti miškų apsaugos kontrolę ir griežtinti

atsakomybę už miško sanitarinės apsaugos reikalavimų pažeidimus.

Pritarta siūlymui nuo šių metų gruodžio 31 d. atšaukti miškų stichinės nelaimės būklę Kazlų Rūdos, Rokiškio r., Trakų r., Šalčininkų r. ir Vilniaus r. savivaldybėse, nes žievėgraužis tipografas nedaro žalos šaltuoju metų laiku ir dėl to neatsiranda naujų pažeidimo židinių, o nesutvarkytų stichinės nelaimės padarinių yra žymiai mažiau už ribinį kiekį.

VMT duomenimis, šiemet miškuose užfiksuota apie 700 tūkst. m³ žievėgraužio pažeistų medynų, o 2022–2024 m. šis skaičius viršijo 2,5 mln. m³. Palyginti su praėjusiais metais, šią vasarą šių kenkėjų populiacija išaugo 40 proc. Be to, daugybė žievėgraužių liko žiemoti po apniktų eglių žieve, kur jie išgyvens iki pavasario. Dėl šių priežasčių prognozuojama, kad 2025 m. žievėgraužio tipografo plitimas vėl pasieks kritinį lygį, todėl būtina aktyviai ruošti prevencinėms priemones.

VMT inf.

Medienos produktų eksportas

DARIUS VIŽLENSKAS,

Valstybinės miškų tarnybos Miško naudojimo ir statistikos skyriaus vedėjas

Statistikos departamento duomenimis, pirmąjį 2024 m. pusmetį, lyginant su tuo pačiu 2023 m. laikotarpiu, Lietuvos eksportas sumažėjo 8 proc. ir siekė 18,7 mlrd. Eur, o importas – 10 proc. iki 20,6 mlrd. Eur. Lietuvos užsienio prekybos deficitas sudarė 1,9 mlrd. Eur ir buvo ketvirtadaliu mažesnis nei pirmąjį 2023 m. pusmetį.

EKSPORTAS. Prekyba mediena ir jos gaminiiais (įskaitant popierių ir jo produktus, baldus) pirmąjį 2024 m. pusmetį mažėjo lėčiau nei bendra užsienio prekyba. Per pusmetį eksportuotų medienos bei jos gaminių vertė sumažėjo 5,2 proc. iki 2,06 mlrd. Eur. Medienos ir jos gaminių dalis bendrame eksporte per metus padidėjo nuo 10,7 proc. iki 11,0 proc. Tokių medienos ir jos gaminių eksporto apimčių mažėjimą didžia dalimi nulėmė 5 proc. sumažėjęs baldų eksportas. Sparčiau nei baldų eksportas mažėjo išvežamos apvaliosios medienos vertė – 15 proc. Eksportuotų surenkamų medinių pastatų vertė sumažėjo 12 proc., o popieriaus ir jo gaminių – 11 proc.

Vokietijos rinkoje parduotų medienos ir jos gaminių vertė sudarė 248 mln. Eur, t. y. buvo 3,7 proc. mažesnė, nei 2023 m. Eksportas į Švediją sumažėjo 11,3 proc. iki 183 mln. Eur. Eksportas į Jungtinę Karalystę sumažėjo 4,4 proc. iki 174 mln. Eur, į Norvegiją – 13 proc. iki 133 mln. Eur. Eksportas į Lenkiją padidėjo 2,5 proc. iki 157 mln. Eur, į Daniją – 5 proc. iki 135 mln. Eur.

IMPORTAS. Medienos ir jos gaminių importas 2024 m. pirmąjį pusmetį sumažėjo 4,2 proc. iki 830 mln. Eur. Įvežtų medienos skiedrų, granulių ir briketų vertė, lyginant su tuo pačiu 2023 m. laikotarpiu, sumažėjo per pusę. Medienos lukšto vertė sumažėjo 21 proc., faneros – 16 proc. Popieriaus ir jo gaminių importas sumažėjo palyginti nedaug – 4 proc. Šios produkcijos per 2024 m. I pusmetį įvežta už 263 mln. Eur.

Medienos bei jos gaminių daugiausiai įvežta iš Lenkijos – už 240 mln. Eur. Šių prekių iš Latvijos importuota už 119 mln. Eur. Importas iš Lenkijos sumažėjo 0,8 proc., o iš Latvijos – 9,4 proc. Importas iš Vokietijos sumažėjo 4,5 proc. iki 71 mln. Eur. Prekių, įvežtų iš Švedijos, vertė siekė 56 mln. Eur, t. y. 13 proc. mažesnė nei 2023 m. Iš Ukrainos importuotų prekių vertė sumažėjo 8,9 proc. iki 52 mln. Eur.

Eksportuojamos medienos bei jos gaminių vertė buvo du su puse karto didesnė nei importuojamų prekių, o teigiamas prekybos saldo per metus nuo 1,3 mlrd. Eur sumažėjo iki 1,2 mlrd. Eur.

Apvalioji padarinė mediena

EKSPORTAS. Pirmąjį 2024 m. pusmetį eksportuota 848 tūkst. m³ apvaliosios padarinės medienos (neskaitant malkų), arba 4 proc. daugiau nei prieš metus. Eksportas nuo 385 tūkst. m³ pirmąjį ketvirtį padidėjo iki 463 tūkst. m³ antrąjį. Spygliuočių medienos eksportas, lyginant su 2023 m., padidėjo 19 proc. iki 636 tūkst. m³, o lapuočių sumažėjo 25 proc. iki 212 tūkst. m³.

Per pusmetį į Latviją išvežta 424 tūkst. m³ medienos. Tai yra 5 proc. mažiau nei 2023 m. Iš šio kiekio 222 tūkst. m³ išvežti antrąjį ketvirtį. Pirmąjį 2024 m. pusmetį į Latviją eksportuota 354 tūkst. m³ spygliuočių medienos. Išvežtas medienos kiekis, lyginant su 2023 m., sumažėjo 3 proc. Eksporto apimtys pirmąjį ketvirtį (179 tūkst. m³) ir antrąjį ketvirtį (176 tūkst. m³) buvo labai panašios. Lapuočių

medienos eksportas nuo 24 tūkst. m³ pirmąjį ketvirtį, padidėjo iki 47 tūkst. m³ antrąjį. Iš viso jos išvežta 70 tūkst. m³. Tai yra 15 proc. mažiau nei prieš metus.

Eksportas į Švediją padidėjo 65 proc. iki 158 tūkst. m³. Antrąjį ketvirtį eksportuota 93 tūkst. m³ medienos. 2023 m. didžiąją eksporto dalį sudarė beržo popierrąščiai. 2024 m. daugiausia išvežta spygliuočių popierrąščių – 110 tūkst. m³. Iš šio kiekio 71 tūkst. m³ išvežtas antrąjį ketvirtį. Beržo popierrąščių eksportuota 48 tūkst. m³, t. y. 30 proc. mažiau nei 2023 m. Antrąjį ketvirtį jų išvežta 22 tūkst. m³, t. y. 13 proc. mažiau nei pirmąjį.

Per pusmetį į Lenkiją eksportuota 113 tūkst. m³ apvaliosios medienos, t. y. 30 proc. mažiau nei 2023 m. Pirmąjį ketvirtį eksportuota 59 tūkst. m³. Tai buvo 41 proc. mažiau nei 2023 m. Antrąjį ketvirtį eksportuota 54 tūkst. m³, arba 12 proc. mažiau nei 2023 m. Didesniąją dalį (65 tūkst. m³) Lenkijos rinkoje parduoto medienos kiekio sudarė lapuočių mediena. Antrąjį ketvirtį eksportuota 32 tūkst. m³ šios medienos. Spygliuočių medienos eksportas per metus sumažėjo 28 proc. iki 47 tūkst. m³. Šios medienos eksportas aktyviau vyko pirmąjį ketvirtį, per kurį išvežta 26 tūkst. m³ šios medienos.

Eksportas į Suomiją nuo 70 tūkst. m³ 2023 m. padidėjo iki 76 tūkst. m³. Antrąjį ketvirtį eksportuota 47 tūkst. m³ medienos. Didžiąją eksporto dalį (51 tūkst. m³) sudarė spygliuočių popierrąščiai. Jų eksportas per metus padidėjo ketvirtadaliu, o lapuočių sumažėjo 12 proc. iki 26 tūkst. m³.

Eksportas į Kiniją nuo 1,3 tūkst. m³ 2023 m. padidėjo iki 44 tūkst. m³ 2024 m. Didesnioji šio kiekio dalis (28 tūkst. m³) išvežta antrąjį ketvirtį. Į Kiniją eksportuota vien spygliuočių mediena.

IMPORTAS. Apvaliosios padarinės medienos per pusmetį importuota 195 tūkst. m³. Importas, lyginant su 2023 m., padidėjo 17 proc. Pusė šio medienos kiekio – 98 tūkst. m³ įvežta antrąjį ketvirtį.

Iš Latvijos importas padidėjo 42 proc. iki 107 tūkst. m³. Iš šios valstybės daugiausiai vežama lapuočių mediena. Per pirmąjį ir

Apvaliosios padarinės medienos eksportas ir importas 2024 m. sausį - birželį, m³

	Iš viso (4403)			iš jo: spygliuočių (440310/20)		
	2024	2023	+/-, %	2024	2023	+/-, %
EKSPORTAS						
Latvija	424 309	446 229	-5	354 195	364 147	-3
Švedija	158 220	95 827	65	110 026	26 559	314
Lenkija	112 727	160 827	-30	47 479	65 668	-28
Suomija	76 395	69 951	9	50 590	40 761	24
Kinija	44 359	1 293	-	44 359	1 293	-
kitos	32 119	42 474	-24	29 681	35 786	-17
IŠ VISO	848 129	816 602	4	636 331	534 214	19
IMPORTAS						
Latvija	106 618	74 872	42	880	1 747	-50
Lenkija	85 157	88 175	-3	84 260	87 489	-4
Estija	3 062	3 604	-15	3 062	3 604	-15
kitos	104	69	51	34	44	-21
IŠ VISO	194 941	166 720	17	88 236	92 884	-5

ir importas 2024 m. I pusmetį

antrąjį ketvirčius jos įvežta atitinkamai 56 tūkst. m³ ir 50 tūkst. m³. Spygliuočių medienos per pusmetį įvežta 1 tūkst. m³.

Iš Lenkijos importas sumažėjo 3 proc. iki 85 tūkst. m³. Iš Lenkijos, priešingai nei iš Latvijos, vežta daugiausiai spygliuočių mediena. Antrąjį ketvirtį jos importas iš Lenkijos padidėjo iki 46 tūkst. m³. Lapuočių medienos per pusmetį įvežta 1 tūkst. m³.

Pjautinė mediena

EKSPORTAS. Pirmąjį 2024 m. pusmetį eksportuota 563 tūkst. m³ pjautinės medienos, t. y. 16 proc. daugiau nei 2023 m. Antrąjį ketvirtį eksportuota 295 tūkst. m³ medienos. Nuo metų pradžios spygliuočių medienos eksportuota 450 tūkst. m³, t. y. 22 proc. daugiau nei 2023 m. Per pirmąjį ketvirtį jos išvežta 213 tūkst. m³, o antrąjį 238 tūkst. m³. Per pusmetį lapuočių medienos išvežta 113 tūkst. m³. Pirmąjį ketvirtį jos eksportuota 56 tūkst. m³, o antrąjį – 57 tūkst. m³. Per pusmetį išvežtas kiekis buvo 3 proc. mažesnis nei 2023 m.

Pagrindinė spygliuočių medienos eksporto rinka šiais metais tapo Vokietija. Į ją išvežta 49 tūkst. m³ šios medienos. Lyginant su 2023 m. eksportas padidėjo 6 proc.. Eksportas į Prancūziją sumažėjo 8 proc. iki 46 tūkst. m³ spygliuočių medienos. Pagrindinėmis rinkomis už Europos ribų išliko Australija ir Pietų Korėja. Į šias valstybes išvežta atitinkamai 44 tūkst. m³ ir 42 tūkst. m³ spygliuočių medienos. Eksportas į jas išaugo trečdaliu. Visose keturiose anksčiau minėtose rinkose pardavimai antrąjį ketvirtį buvo mažesni nei pirmąjį. Eksportas į Prancūziją ir Pietų Korėją antrąjį ketvirtį sumažėjo nežymiai. Tuo tarpu Vokietijos ir Australijos rinkose parduoti kiekiai sumažėjo ketvirtadaliu iki atitinkamai 21 tūkst. m³ ir 19 tūkst. m³. Eksporto mažėjimą į šias valstybes kompensavo antrąjį ketvirtį išaugęs eksportas į Nyderlandus, Ispaniją, Izraelį ir Saudo Arabiją bei Belgiją. Per

pusmetį į jas išvežta atitinkamai 33 tūkst. m³, 32 tūkst. m³, 31 tūkst. m³, 31 tūkst. m³ ir 27 tūkst. m³ spygliuočių medienos.

Pagrindinė pjautinės lapuočių medienos rinka ir toliau išliko Vokietija. Čia parduota 44 tūkst. m³ lapuočių medienos arba 39 proc. bendro šios medienos kiekio. Lyginant su 2023 m., pardavimai padidėjo 13 proc. Eksportas į Belgiją sumažėjo 21 proc. iki 12 tūkst. m³. Eksportas į Nyderlandus nepasikeitė ir siekė 7 tūkst. m³. Pardavimai Italijos rinkoje nuo 9 tūkst. m³ sumažėjo iki 6 tūkst. m³.

IMPORTAS. Pirmąjį 2024 m. pusmetį pjautinės medienos importuota 304 tūkst. m³, arba 2 proc. daugiau nei 2023 m. Spygliuočių medienos importas padidėjo 5 proc. iki 239 tūkst. m³. Antrąjį ketvirtį importuota 158 tūkst. m³ šios medienos. Lapuočių medienos įvežta 65 tūkst. m³. Tai yra 9 proc. mažiau nei prieš metus. Iš šio kiekio 31 tūkst. m³ – antrąjį ketvirtį.

Pirmąjį 2024 m. pusmetį 28 proc. pjautinės medienos buvo įvežta iš Latvijos. 2024 m. importas iš jos padidėjo 3 proc. iki 84 tūkst. m³. Didžiąją importo dalį sudarė pjautinė spygliuočių mediena. Per pusę metų jos įvežta 71 tūkst. m³. Tai yra 7 proc. daugiau nei 2023 m. Per pirmąjį ir antrąjį ketvirčius importuotas panašus medienos kiekis. Lapuočių medienos per pusmetį įvežta 13,0 tūkst. m³, arba 15 proc. mažiau nei 2023 m. Per antrąjį ketvirtį jos įvežta 6,6 tūkst. m³.

Spygliuočių medienos importas iš Ukrainos padidėjo pusantro karto. Per pusmetį jos įvežta 47 tūkst. m³. Net 28 tūkst. m³ iš šio kiekio buvo įvežti antrąjį ketvirtį.

2024 m. spygliuočių medienos importas iš Švedijos palaipsniui augo. Pirmąjį ketvirtį jos įvežta 19 tūkst. m³, o antrąjį – 24 tūkst. m³. Nepaisant šio augimo, importas iš Švedijos išlieka mažesnis nei 2023 m., kai per pusmetį įvežta 65 tūkst. m³ šios medienos.

Spygliuočių medienos importas iš Suomijos ir Estijos išaugo dešimtadaliu iki atitinkamai 33 tūkst. m³ ir 28 tūkst. m³.

Didžiausias lapuočių medienos kiekis įvežtas iš Ukrainos. Per metus jis nuo 25 tūkst. m³ sumažėjo iki 23 tūkst. m³. Pirmąjį ir antrąjį ketvirtį įvežta po 11 tūkst. m³ medienos. Didžiąją importo iš Ukrainos dalį sudarė ąžuolo mediena, kurios per pusmetį įvežta 15 tūkst. m³. Antrąjį ketvirtį jos įvežta 7,8 tūkst. m³.

Lapuočių medienos importas iš Lenkijos nuo 20 tūkst. m³ sumažėjo iki 17 tūkst. m³. Antrą ketvirtį įvežta 7,7 tūkst. m³ šios medienos. ąžuolo medienos per pusmetį įvežta 15 tūkst. m³, t. y. panašus kiekis kaip ir iš Ukrainos.

Baldai

EKSPORTAS. 2024 m. I pusmetį iš Lietuvos baldų eksportuota už 1131 mln. Eur, t. y. už 5 proc. mažesnę sumą nei 2023 m. Mažėjimą nulėmė pirmasis ketvirtis. Antrąjį ketvirtį baldų eksportuota už 557 mln. Eur, t. y. už panašią sumą kaip ir 2023 m. Medinių baldų eksportas nuo 357 mln. Eur pirmąjį ketvirtį išaugo iki 364 mln. Eur antrąjį ketvirtį. Per pusmetį jų išvežta už 720 mln. Eur. Per atitinkamą laikotarpį 2023 m. jų išvežta už 773 mln. Eur.

Pagrindinė baldų rinka tapo Vokietija, į kurią eksportuota 12 proc. (2023 m. – 11 proc.) baldų. Švedijos rinkoje jų parduota 11 proc. (2023 m. – 13 proc.), Jungtinės Karalystės – 11 proc. (10 proc.), o Norvegijos – 8 proc. (8 proc.). Vokietijoje per pusmetį baldų parduota už 134 mln. Eur arba už tokią pačią sumą kaip ir 2023 m. Per antrąjį

Pjautinės medienos eksportas ir importas 2024 m. sausį - birželį, m³

	Iš viso (4406, 4407)			Iš jo: spygliuočių (4406, 440710)		
	2024	2023	+/-, %	2024	2023	+/-, %
EKSPORTAS						
Vokietija	92 339	84 720	9	48 665	46 042	6
Prancūzija	50 460	56 777	-11	45 928	49 954	-8
Australija	44 446	33 874	31	44 446	33 874	31
Pietų Korėja	41 920	32 496	29	41 920	30 791	36
Nyderlandai	39 948	25 388	57	32 732	18 283	79
Belgija	38 731	28 847	34	27 007	14 010	93
Ispanija	36 925	35 122	5	32 276	31 575	2
Izraelis	31 374	23 990	31	31 130	23 985	30
Saudo Arabija	30 512	25 740	19	30 503	24 211	26
Italija	20 720	20 005	4	14 623	11 377	29
Lenkija	18 273	11 402	60	12 024	7 355	63
Latvija	15 278	23 002	-34	9 995	15 362	-35
Danija	14 494	13 430	8	11 991	10 463	15
Indija	9 931	3 524	182	9 896	2 708	265
Jungtinė Karalystė	9 566	4 861	97	6 996	3 147	122
Estija	9 401	15 421	-	2 879	8 758	-
kitos	59 064	45 577	30	47 087	36 038	31
IŠ VISO	563 382	484 178	16	450 097	367 935	22
IMPORTAS						
Latvija	83 734	81 557	3	70 743	66 311	7
Ukraina	69 542	57 502	21	46 829	32 011	46
Švedija	44 077	66 799	-34	42 809	65 342	-34
Suomija	33 487	30 869	8	33 473	30 869	8
Estija	29 252	25 935	13	28 245	25 632	10
Lenkija	28 915	22 868	26	12 021	3 343	260
kitos	14 987	13 098	14	4 751	3 708	28
IŠ VISO	303 993	298 627	2	238 871	227 216	5

Baldų eksportas ir importas 2024 m. sausį - birželį, 1000 Eur

	2024	2023	+/-, %
EKSPORTAS			
Vokietija	133 958	134 540	0
Švedija	127 080	149 420	-15
Jungtinė Karalystė	120 522	124 636	-3
Norvegija	89 165	95 586	-7
Prancūzija	79 947	77 859	3
Danija	79 187	84 282	-6
Jungtinės Valstijos	69 979	97 932	-29
Nyderlandai	68 613	65 998	4
Lenkija	54 378	49 491	10
Ispanija	43 231	41 434	4
kitos	265 149	269 777	-2
IŠ VISO	1 131 208	1 190 956	-5
IMPORTAS			
Lenkija	51 288	53 113	-3
Kinija	23 013	19 055	21
Vokietija	19 924	15 972	25
Italija	16 922	19 793	-15
Latvija	11 207	9 697	16
Švedija	7 162	10 848	-34
Danija	6 462	5 425	19
Baltarusija	5 646	4 858	16
kitos	39 261	34 637	13
IŠ VISO	180 886	173 398	4

ketvirtį, lyginant su pirmuoju, baldų eksportas sumažėjo ir siekė 63 mln. Eur, tačiau tai buvo 17 proc. didesnė suma nei 2023 m.

Panaši situacija buvo ir Jungtinės Karalystės bei Norvegijos rinkose. Pirmąjį ketvirtį į Jungtinę Karalystę baldų eksportuota už 62 mln. Eur. Antrąjį ketvirtį eksportas sumažėjo iki 58 mln. Eur, bet ši suma buvo panaši kaip ir atitinkamą 2023 m. ketvirtį. Per pusmetį Norvegijos rinkoje parduotų baldų vertė sumažėjo 7 proc. iki 89

mln. Eur. Antrąjį ketvirtį šioje rinkoje baldų parduota už 43 mln. Eur. Tai atitinka 2023 m. pardavimus.

Į Švediją baldų išvežta už 127 mln. Eur arba už 15 proc. mažesnę sumą nei 2023 m. Pirmąjį ir antrąjį ketvirtį baldų eksportuota už panašią sumą. Antrąjį ketvirtį išvežtų baldų vertė, lyginant su atitinkamu 2023 m. laikotarpiu, buvo 9 proc. mažesnė.

Pirmąjį ketvirtį baldų į JAV eksportuota už 33 mln. Eur. Antrąjį ketvirtį eksportas išaugo iki 37 mln. Eur. Bendra pusmečio eksporto vertė – 70 mln. Eur – buvo 29 proc. mažesnė nei 2023 m.

Prancūzija buvo viena iš tų nedaugelio valstybių, kuriose baldų pardavimai didėjo. Augimas siekė 3 proc., o pardavimai 80 mln. Eur. Abu ketvirčius Prancūzijos rinkoje baldų parduota po 40 mln. Eur.

Per pusmetį medinių baldų parduota už 720 mln. Eur. Tai sudarė 64 proc. nuo visų eksportuotų baldų vertės. Medinių baldų eksportas per metus sumažėjo 7 proc. Jungtinė Karalystė išlieka pagrindine medinių baldų eksporto rinka. Per pusmetį jų čia parduota už 93 mln. Eur. Tai sudarė 77 proc. nuo bendros baldų vertės. Į Vokietiją jų išvežta už 88 mln. Eur, į JAV ir Švediją – po 59 mln. Eur, į Prancūziją – 57 mln. Eur.

IMPORTAS. 2024 m. I pusmetį baldų importas, lyginant su tuo pačiu 2023 m.

laikotarpiu, padidėjo 4 proc. ir siekė 181 mln. Eur. Antrąjį ketvirtį baldų įvežta už 92 mln. Eur. Tai yra 7 proc. daugiau nei 2023 m. Medinių baldų per pusmetį įvežta už 58 mln. Eur. Jų importas padidėjo 4 proc. Antrąjį ketvirtį medinių baldų įvežta už 28 mln. Eur, t. y. už 9 proc. didesnę sumą nei 2023 m.

2024 metų pirmąjį pusmetį baldų iš Lenkijos įvežta už 51 mln. Eur, t. y. už 3 proc. mažesnę sumą, nei 2023 m. Importas antrąjį ketvirtį (23 mln. Eur), lyginant su 2023 metais, buvo mažesnis 8 proc. Importas iš Italijos sumažėjo 15 proc. iki 17 mln. Eur. Antrąjį ketvirtį baldų įvežta už 8,7 mln. Eur, arba 6 proc. mažesnę sumą nei 2023 m.

2023 m. baldų importas iš Kinijos buvo ženkliai sumažėjęs. 2024 m. jis vėl pradėjo didėti. Per pusmetį jų įvežta už 23 mln. Eur arba už 21 proc. didesnę sumą, nei 2023 m. Antrąjį ketvirtį baldų įvežta už 11 mln. Eur.

Vokietijos eksportuotojai taip pat padidino savo pardavimus Lietuvos rinkoje. Jų pardavimai nuo 16 mln. Eur 2023 m. padidėjo iki 20 mln. Eur. Per antrąjį ketvirtį įvežtų baldų vertė siekė 10 mln. Eur ir, lyginant su 2023 m., padidėjo 32 proc.

Mediniai baldai importuoti sudarė 32 proc. Importuojant iš Lenkijos jie prilygo 46 proc., Vokietijos – 41 proc., iš Italijos – 27 proc., Kinijos – 3 proc.

Medienos gaminių eksporto ir importo palyginimas pagal vertę ir kiekį 2024 metų I pusmetį

Pavadinimas	vnt.	EKSPORTAS					IMPORTAS				
		2024			2024/ 2023		2024			2024/ 2023	
		1000 vnt.	1000 Eur	%	% (vnt.)	% (Eur)	1000 vnt.	1000 Eur	%	%(vnt.)	%(Eur)
1. Mediena, medienos gaminiai	-		659966	32,1%	-	-3%		363729	43,8%	-	-8%
- Malkos	(t)	113,4	19299	0,9%	12%	-19%	5,2	777	0,1%	-44%	-52%
- Skiedros, pjuvenos	(m³)	234,4	14680	0,7%	44%	-10%	139,1	10091	1,2%	-38%	-47%
- Granulės, briketai	(t)	309,4	51755	2,5%	16%	-21%	43,9	6775	0,8%	-40%	-58%
- Medžio anglis	(t)	1,4	1413	0,1%	17%	52%	4,5	3380	0,4%	-6%	-10%
- Apvalioji (padarinė) mediena	(m³)	848,1	66083	3,2%	4%	-15%	194,9	16977	2,0%	17%	9%
-- spygliuočių	(m³)	636,3	46 965	2,3%	19%	6%	88,2	7 575	0,9%	-5%	-13%
-- lapuočių	(m³)	211,8	19 118	0,9%	-25%	-43%	106,7	9 401	1,1%	45%	37%
- Pjautinė mediena (įskaitant pabėgius)	(m³)	563,4	146 234	7,1%	16%	7%	304,0	93 147	11,2%	2%	-4%
-- spygliuočių	(m³)	450,1	110 033	5,3%	22%	13%	238,9	61 723	7,4%	5%	3%
-- lapuočių	(m³)	113,3	36 201	1,8%	-3%	-8%	65,1	31 424	3,8%	-9%	-16%
- Lukštas	(m³)	50,2	15 975	0,8%	-1%	-1%	14,8	17 022	2,1%	-4%	-21%
- Fanera (klajuota)	(m³)	18,3	12 134	0,6%	63%	10%	36,2	25 697	3,1%	9%	-16%
- Drožlių plokštė	(m³)	120,8	25 477	1,2%	14%	-11%	248,0	61 091	7,4%	37%	6%
- Plaušų plokštė	(m³)	51,4	16 199	0,8%	10%	-11%	137,4	55 080	6,6%	22%	-4%
- Dailidžių, stalių gaminiai	(t)	66,8	160 431	7,8%	1%	2%	12,7	29 784	3,6%	1%	-8%
- Medinė tara	(t)	141,9	61 490	3,0%	0%	-9%	31,8	13 738	1,7%	20%	-6%
- kiti medienos gaminiai	-	31,5	68 795	3,3%	-	7%	24,5	30 169	3,6%	13%	4%
2. Plaušiena, makulatūra	(t)	48,9	8 913	0,4%	1%	32%	47,1	17 434	2,1%	2%	4%
3. Popierius, jo gaminiai	(t)	106,8	176 688	8,6%	-2%	-11%	212,8	263 455	31,7%	12%	-4%
4. Baldai, jų dalys	-	1 131 208	55,0%	-	-	-5%	180 886	21,8%	-	-	4%
5. Surenkami mediniai statiniai	(t)	39,6	81 560	4,0%	-7%	-12%	5,1	4 403	0,5%	-4%	-20%
IŠ VISO (1+2+3+4+5)	-		2 058 335	100,0%	-	-5,2%		829 906	100,0%	-	-4,2%

Įdomiausia saugoma eglė pripažinta Renavo žaliaskarė

Valstybinė saugomų teritorijų tarnyba gruodžio mėn. pradžioje paskelbė balsavimą, kur buvo galima rinkti įdomiausią saugomą eglę. Balsavimas vyko „Facebook“ paskyroje ir anketoje.

Rinkta iš 5 valstybės saugomų eglė:

- Noriūnų miško eglė – aukščiausia Lietuvos eglė, auganti Balkasodžio valstybiniame botaniniame draustinyje;
 - Renavo eglė – storiausia Lietuvos eglė, auganti Varduos valstybiniame krašto-vaizdžio draustinyje;
 - Eglės Sesės – įdomios savo forma, augančios Gražutės regioniniame parke;
 - Eglė Boba – įdomi savo kamieno forma, auganti Žemaitijos nacionaliniame parke;
 - Peršokšnos piramidinė eglė – ispūdingos trikampės lajos eglė, auganti Labanoro RP.
- Palyginus su kitų rūšių saugomais medžiais, išskirtinių eglė nėra daug. Lietuvoje – daugiau kaip 500 medžių bei keletas jų grupių yra paskelbti valstybės ir savivaldybių saugomais. Tačiau saugomas egles galima būtų ant pirštų suskaičiuoti.

Balsavimui pasibaigus ir suskaičiavus balsus, **įdomiausios eglės titulą pelnė Renavo eglė**. Tai išskirtinio storio kamieną turinti eglė, pripažinta storiausia Lietuvoje. Ši įdomi eglė paskelbta valstybės saugomu botaniniu gamtos paveldo objektu dar 1960 metais.

Seniau eglę buvo apnikę žievėgraužiai tipografai. Šalia augusios eglės nudžiūvo, tačiau storoji Renavo eglė puolimą atlaikė. Jos kamieno apimtis 1,3 m aukštyje – net 3,93 m (beveik 4 metrai!), aukštis – 37 metrai, o spėjamas amžius – daugiau kaip 150 metų.

XIX a. pirmoje pusėje Renavo dvarą valdė suvokietėjęs prancūzas Antanas Renė, garsėjęs pomėgiu sodininkauti. Dvaras tais laikais pagarsėjo sodu ir angliško stiliaus parku. Kas žino, bet gal anuomet ir buvo pasodinta Renavo eglė?

Šiandien storoji Renavo eglė stovi sveika Renavo dvaro (Mažeikių r.) parke. Medis apvertas, pastatyta informacinė lenta. Apsaugos zona apie gamtos paminklą sudaryta iš penkių metrų pločio juostos.

VSTT inf.

*Tegu ateinantys 2025-ieji metai bus nuskaidrinti bendradarbiavimo
ir abipusio pasitikėjimo, turtingi prasmingais darbais ir reikšmingais pasiekimais.
Tėlydi Jūs geriausia sveikata, asmeninė laimė ir finansinė sėkmė!*

Ačiū Jums, kad esate su mumis. Jūsų LMPF

Geriausiai besitvarkantys miškų savininkai 2024 m. su konferencijos svečiais

Apdovanoti 2024 metais geriausiai besitvarkantys miškų savininkai

Šių metų gruodžio 6 d. Vilniaus viešbutyje „Holiday Inn“ vyko tradicinė LMSA konferencija „Miškas – žmogui, žmogus – miškui“, skirta įvertinti kasmetinio konkurso „Pavyzdiniai tvarkoma privati miško valda 2024“ rezultatus ir aptarti aktualiausius privačių miškų savininkams klausimus.

Lietuvos miško ir žemės savininkų asociacija (LMSA) kartu su Aplinkos ministerija (AM) organizuotas renginys dideliame būriui miško savininkų, miškininkų, mokslininkų, miško darbų rangovų, kitų miškų sektoriaus atstovų, politikų, žiniasklaidos atstovų suteikė galimybę diskutuoti rūpimais klausimais.

LMSA nuo 2003 metų kasmet organizuoja konkursą „Pavyzdiniai tvarkoma privati miško valda“, kurio tikslas – skatinti tvarų, subalansuotą ir atsakingą miškininkavimą privačiuose miškuose. Konkursą remia Aplinkos ministerija, aktyviai dalyvaujant Valstybinės miškų tarnybos Miškų ūkio priežiūros skyriaus specialistams.

Po įžanginės LMSA pirmininko dr. Algio Gaižučio kalbos, sveikinimo žodžius tarė tuometinis aplinkos ministras Simonas Gentvilas, Seimo Kaimo reikalų komiteto

narys prof. Viktoras Pranckietis, LR Žemės ūkio rūmų vicepirmininkas Algis Baravykas, Seimo Aplinkos apsaugos komiteto narys miškininkas Audrius Radvilavičius,

Valstybinių miškų urėdijos generalinis direktorius Valdas Kaubrė. Pranešimus padarė ir apskritojo stalo diskusijoje taip pat dalyvavo Lietuvos miškų ūkio rūmų prezidentas ir Lietuvos inžinerijos kolegijos Aplinkos inžinerijos fakulteto dekanas dr. Remigijus Bakys, Valstybinės miškų tarnybos l. e. p. direktorius dr. Albertas Kasperavičius, Žaliosios politikos instituto vadovas Remigijus Lapinskas.

Į tradicinį kasmetinį renginį atvyko gausus būrys miško savininkų, miškininkystės ir aplinkosaugos veiklas kuriojančių institucijų, organizacijų bei mokslo įstaigų atstovų, asociacijų vadovai, žurnalistai. Konferencijoje dalyvavo tuometinis aplinkos viceministras Kęstutis Šetkus, AM Miškų politikos grupės vadovas Aurimas Saladžius su šios grupės patarėjomis Anžela Valaine, Vilija Masaitienė, Svetlana Repšienė. Renginyje taip pat dalyvavo VDU Žemės ūkio

akademijos Miškų ir ekologijos fakulteto dekanas prof. dr. Vitas Marozas, Nacionalinės mokyklos agentūros prie ŽŪM Kaimo plėtros ir paramos regionams departamento vyriausioji patarėja Alma Valskytė, Lietuvos žemės ūkio konsultavimo tarnybos Miškininkystės paslaugų biuro vadovė Vita Ivaškevičienė su komanda, žiniasklaidos ir kitų organizacijų atstovai.

Geriausiai besitvarkančiais 2024 m. pripažintus miško savininkus pristatė Sandra Uzdrienė, konkurso „Pavyzdingai tvarkoma privati miško valda 2024“ koordinatore.

Po apdovanojimų pasisakė geriausiai besitvarkančių miško savininku Lietuvoje 2024 m. pripažintas Justinas Maumevičius.

Konferencijos pertraukos metu koncertavo Jungtinis Alytaus muzikos mokyklos ir Varėnos Jadvygos Čiurlionytės menų mokyklos akordeonistų orkestras (vadovės: Rūta Vaičaitienė ir Renata Bakulienė).

Konferencijos „Miškas – žmogui, žmogus – miškui“ antroje dalyje diskutuota tema „Galimybės ir iššūkiai ūkininkauti privačiuose miškuose – ko tikėtis artimiausiu metu“. Pranešimus pristatė: Lietuvos miškų ūkio rūmų prezidentas dr. Remigijus Bakys, „Miškų politikos galima įtaka daugiatakslei miškininkystei“; Seimo narys Audrius Radvilavičius, „Miškininkystės sektoriaus apžvalga artimiausiam laikotarpiui“; l. e. p. Valstybinės miškų tarnybos direktorius dr. Albertas Kasperavičius, „Privatų miškų tvarkymo aktualijos 2024 m.“

Po pranešimų vyko apskritojo stalo diskusija, kurioje be pranešėjų dalyvavo VĮ Valstybinių miškų urėdijos generalinis direktorius Valdas Kaubė ir Žaliosios politikos instituto vadovas Remigijus Lapinskas. Diskusiją moderavo LMSA pirmininkas dr. Algis Gaižutis.

Konkurso rezultatai

Konkurso tikslas – skatinti privačių miškų savininkus savo miško valdose ūkininkauti pagal tvaraus ir subalansuoto miškų ūkio tvarkymo bei naudojimo principus. Miško savininkams šis konkursas svarbus ne tik dėl garbės ar apdovanojimo, tačiau jis taip pat suteikia galimybę pristatyti savo valdą, įsivertinti, kur dar galbūt reikėtų „pasitempti“, pasidalinti patirtimi bei paskatinti kitus miško savininkus, kaip teisingai ir pavyzdingai prižiūrėti savo miško valdą. Renkant pavyzdingiausiai besitvarkančius miško savininkus, miško valdos vertinamos kompleksiskai: dėmesys skiriamas valdos riboms ir riboženklams, pagrindiniams ir ugdomiešiams kirtimams, želdiniams ir žėliniams, taip pat sanitarinei miško būklei, infrastruktūriniais įrenginiais, savanoriškiems aplinkosauginiams įsipareigojimams, šalutiniams ir nemedieniniams miško naudojimams. Papildomi balai paprastai rašomi už išskirtinius sprendimus ir rezultatus.

Šiemet buvo applančytos ir įvertintos 44 privačios miško valdos. Įsitikinta, kad privataus miško savininkai ne tik laikosi įstatymo, bet skiria

Geriausiai tvarkomos miško valdos šeimininku Lietuvoje 2024m. pripažintas Justinas Maumevičius (centre) iš Alytaus apskrities

didelį dėmesį naujų miškų įveisimui, tarp jų klevynų, maumedynų ir juos tinkamai prižiūri. Rūpinasi pamisčių formavimu, kelių priežiūra, miškų sanitarine apsauga.

„Pavyzdingai tvarkoma privati miško valda 2024“ konkurso nugalėtojai:

Kategorija iki 5 ha: III-oji vieta – Eglūnas AŠKELĖNAS; II-oji vieta – Česlovas PETRAITIS; I-oji vieta – Vidmantas RASIMAS.

Kategorija virš 5 ha: III-oji vieta – Vitas POVILAITIS; II-oji vieta – Daiva ir Audrius GRIGALIŪNAI; I-oji vieta – Darius GUSTAS.

Miško savininkų įmonių kategorija: III-oji vieta – UAB „Dzūkijos mediena“; II-oji vieta – UAB „Savas medis“; I-oji vieta – UAB „Miškų pirkimai“.

Regionų nugalėtojai: **Alytaus** – UAB „Adomo miškai“; **Kauno** – Nerijus Sutkevičius; **Klaipėdos** – Elžbieta Baltusienė; **Marijampolės** – UAB „Ingka Investments Lithuania“; **Panevėžio** – UAB „Panevėžio miškai“; **Šiaulių** – UAB „Aisveda“; **Tauragės** – Petras Jukna; **Telšių** – Liudas Baužys; **Utenos** – UAB „Ingka Investments Lithuania“; **Vilniaus** – UAB „Šilo kelias“.

Geriausiai tvarkomos valdos šeimininku 2024 m. pripažintas JUSTINAS MAUMEVIČIUS iš Alytaus apskrities.

LMSA inf.

RIMONDO VASILIAUSKO nuotraukos

Kokių paukščių nesutiksime girioj?

SELEMONAS PALTANAVIČIUS

Gamta kinta nuolat – tai natūrali jos būseną. Šiandien negalime pasakyti, kaip jos kitimas atrodytų be žmogaus įtakos, nes paskutinius 200000 metų ne mažiau kaip 2 žmonių rūšys (tiesioginiai mūsų protėviai ir neandertaliečiai) naudojo gamtos išteklius ir juos alino. Mūsų platumų gamtos pokyčius vertinti kur kas lengviau, nes viskas kūrėsi ir kito po paskutiniojo ledynmečio, vadinamo Nemuno vardu, taigi – per 12–15 tūkst. metų. Tiesa, didžiąją laiko dalį gamtai pavyko išvengti žmonių kaimynystės. Antra vertus, labai sunku vertinti, kokie buvo pirmieji žmonių ir gamtos santykiai, nes neišliko jokių materialių faktų.

Šiandien mes gyvename „šia diena“, dažnai gamtos ir mūsų situacija, sakytum, neturi istorijos. Arba ji – visai trumputė. Be to, istorija nėra visuotinis žinojimas – štai mes suprantame daugiau kaip 100 metų fiksuojamos miškų būklės dinamiką, bet nieko nežinome apie šiose giriose gyvenusius, gyvenančius paukščius. Dabar labiausiai rūpi ateitis, nes pagal bendras tendencijas kai kurių jų rūšių būklė miglota arba pesimistinė. Taigi, gali būti, kad jų greitai nebeliks.

Sakytum, kad visada lengva išsaugoti tai, kieno būklė bei ją veikiantys faktoriai žinomi. Mūsų miškų paukščių būklė, deja, arba nežinoma, arba populiacijos yra mažos, retos ir trapios, kad galėtume iš esmės pakeisti jų būklę. Žinoma, tam ne visada pakanka noro, valios ir lėšų. Jei taip, ko turėtume laukti? Kokių mūsų girios sparnuočių matysime vis mažiau, o gal neregėsime visai?

Tokių rūšių yra ir (ką patvirtinti labai nemalonu) vis daugėja. Čia pristatome tik keletą, tačiau daugeliui rūšių (ir rūšių grupių) bendrosios nykimo tendencijos labai ryškios.

Tiesiog akyse nyksta žalvarnis. Tik keleto porų mikropopuliacija, dar perinti Druskininkų apylinkių miškuose, suteikia galimybę

rašyti, jog rūšis neišnyko. Turime priminti, kad žalvarnio nebuvo pirmajame Lietuvos raudonosios knygos sąraše, patvirtintame 1976 metais. Įvairiais vertinimais (spėjimais) tada galėjo perėti ne mažiau kaip 1200 žalvarnių porų, o kai kuriuose miškinguose regionuose – Kazlų Rūdos, Dainavos, Ažvinių, Šimonių, Rūdninkų jų buvo net gausu. Deja, jau apie 1980–1985 metus žalvarniai ėmė nykti. Iki 1990 metų jų nebeliko Kazlų Rūdos girioje. 1992 m. išleistoje raudonojoje knygoje dr. E. Drobelis konstatuoja, kad Marcinkonyse iš 1979–1982 m. perėjusių 10–15 porų liko tik pavienės. Tuo metu sunyko vietinės perinčios populiacijos ir kitose vietose.

Dabar ornitologai stebi žalvarnių būklę, kelia inkilus, taiko lizdų apsaugos nuo kiaunių priemones. Perinčių porų skaičius kasmet svyruoja 4–9 ribose. Siekis, kad jų būtų daugiau kaip 10, dar negarantuoja būklės gerėjimo ir nesuteikia progų nusiraminti. Ką turėtume daryti, siekdami išsaugoti šią rūšį?

Žinoma, turime įvertinti tai, kad žalvarniai migruoja į Afriką, kad daug jų sunaikinama. Tačiau toks žinojimas dar nieko nereiškia, nes turime rūpintis perimvietėmis ir ypač mitybine baze. Tikėtina, kad nauja tinkama vieta kurtis žalvarniams yra netoli Zervynų esantis Stėgalių stumbrynas, jo apylinkės. Čia ženkliai pagausėjo mėslavabalių, o nešienaujamose pievose išgyvena daug žiogų, kuriuos medžioja žalvarniai. Respublikiniame zoologijos sode pradėdama žalvarnio veisimo nelaisvėje programa, randasi naujų galimybių šiuos paukščius įkurdinti jų anksčiau gyventose buveinėse.

Panašios sąlygos ir panaši mitybinė bazė tinka kukučiui. Tiesa, ši rūšis gyvuoja kur kas geriau, nei žalvarnis, jai kol kas nereikia veisimo ir dirbtinio populiacijos papildymo, ko nepasakysi apie teterviną. Būtent, tetervinų populiacija per paskutinius 30 metų sumažėjo dešimtimis kartų.

Prieš 50–60 metų tetervinas daugelyje miškų masyvų laikytas įprastu paukščiu, net medžiotas. Vėliau, įvertinus populiacijos mažėjimą, medžioklė buvo uždrausta, tačiau tai nepakeitė nykimo tendencijų – neabejotinai priežastys slėpėsi kitur. V. Logmino disertacijoje apie vištinius Lietuvos paukščius (apginta 1962 m.) pateikiama išsami šios rūšies būklės studija, tačiau šiandien duomenų, kuriuos galėtume lyginti su tada skelbtaisiais, neturime. Taip pat neturime supratimo ir nežinome, kas lėmė tokį spartų rūšies nykimą. Gali būti, kad daug ko jau nesužinosime ir liksime su spėliojimais, kad tetervinų neliko dėl plėšrūnų poveikio (ypač vištvanagių ir mangutų, kiaunių), dėl miško kirtimo. Negalime būti pranašais, tačiau tikėtina, kad jau po 2030 m. teterviną laikysime išnykstančia rūšimi. Paradoksalu, tačiau kurtinio populiacijos būklė teikia daugiau optimizmo.

Kokios mūsų miškų paukščių rūšys dar kelia nerimą, kurių netolimoje ateityje galime netekti? Labai miglota riešutinės, baltnugario ir tripirščio genų ateitis. Dėl miškų amžinės struktūros drastiško kiti-mo sparčiai nyksta juodoji meleta. Ši rūšis yra labai svarbi daugeliui uoksinių paukščių, perinčių jos iškaltose drevėse. Neramina paprastųjų medžarkių, musinukių ir net strazdo giesmininko būklę. Taigi, ateitis paukščių giriose nežada ypatingos sėkmės. O gal mes galėsime jiems kuo nors pagelbėti ir padėti?

Tetervinas

AUTORIAUS nuotrauka

Žvėrys, kurių nesutiksime miškuose

SELEMONAS PALTANAVIČIUS

Mūsų miškuose gyvenantys žvėrys (žinduoliai) nuo gamtinių ir antropogeninių faktorių poveikio priklausomi labiau nei paukščiai – jie yra sėslūs, jiems būdingas teritorinis konservatyvumas. Mitybos vietos, maisto šaltiniai, jauniklių vedimo guoliai ar lizdai, žiemavietės (keletui rūšių – žiemos miego lizdai) apibrėžia svarbiausius biologinius ir ekologinius parametrus. Kalbant apie žinduolių rūšių būklės pokyčius ir ypač jų nykimą, tenka pridėti daugybę žmogaus poveikio faktorių, kurie iškreipia gyvūnų prigimtinius poreikius ir dar labiau siaurina jų išlikimo galimybes. Trikdymas, buveinių naikinimas ar jų pobūdžio keitimas (ypač svarbus miškonaudos lygmuo), medžioklė, buveinėse atsiradę nauji keliai, žmogaus pastangomis „perskirstomi“ tarprūšiniai santykiai – visa tai turi didelį tiesioginį ar netiesioginį poveikį. Veikdamos kartu su natūraliomis, šios sąlygos atsisuka prieš kai kurias žinduolių rūšis; dalis jų ir taip gamtiškai retos, kitos nėra prisitaikę prie greitų pokyčių. Kokio rezultato galima tikėtis?

Paprastai stebimės ypač gausiomis ir mūsų aktyviai naudojamomis rūšimis. Sakykime, medžiojamomis: tauriųjų elnių, stirnų ir net briedžių populiacijos tikrai nekelia nerimo. Tačiau visos kitos rūšys, kurių yra net daugiau už gausiąsias, mums yra beveik nežinomos. Mes neturime informacijos apie jų būklę, skaitlingumą, pagaliau nejauciame tendencijų, negalime spėti jų ateities. Tiesa, kai kurios jų labai slapios, galbūt aktyvios naktį, mažos ir, žinoma, natūraliai retos. Jų tyrimas sudėtingas, tam reikia labai daug ko, bet visų pirma – didelio noro nelaukiant atlygio ar įvertinimo. Bet kas paprasčiausiai pasakys: negavome finansavimo, todėl netyrėme. Bet rūšies nykimas ir žinojimas apie jo eigą yra kur kas svarbiau, nei tas nelemtas finansavimas.

Štai kodėl mes taip mažai žinome apie žinduolius, į kuriuos dėmesio neatkreipia net raudonoji knyga. Pagal bendras, jau gerokai pasenusias nuostatas vertinamas rūšių retumas ir jų populiacijų dinamikos tendencijos paprasčiausiai „neveikia“. Sakykime, ką mes žinome apie mūsų girių graužikus ir ypač apie voverę? Paskutiniai faktai sudėti į dar 1988 m. išleistą „Lietuvos faunos“ tomą. Beveik nežinoma sicistos būklė. Nedaug ką žinome apie žebenkštį – gamtoje pakankamai dažną, bet sunkiai pastebimą žvėriuką. O kas tikrai vyksta, ko po 20–30 metų mūsų giriose galime nesutikti?

Tokių žinduolių yra. Visų pirma neramina šermuonėlio būklė – tai sena mūsų gamtos rūšis, kažkada medžiota dėl ypatingai balto žieminio kailiuko. Padriki paskutinių dešimtmečių šios rūšies radiomo atvejų fiksavimai rodo, kad daugelyje ankstesniųjų radimviečių šermuonėlių jau nebėra. Tyrimus ypač sunkina besniegės žiemos; tiesa, pėdsakų aptikimas yra tik patvirtinimas, kad šermuonėliai dar gyvena. Tačiau detalesnės informacijos apie būklę galėtų suteikti specialių vaizdo kamerų fiksuota medžiaga, sugautų gyvų žvėrelių tyrimai. Yra svarstymų, kad šermuonėliai, veikiant klimato kaitai, savo paplitimo pietinę ribą vis „perkels“ tolyn į šiaurę, kaip nutiko su žvyne (baltuoju tetervinu) ar baltuoju kiškiu.

Šiandien baltasis kiškis beveik išnyko didelėje šalies dalyje, jų gausiau Žemaitijoje, Rytų Lietuvoje. Kaip iš tikro kinta šios rūšies populiacijos gausa ir bendroji būklė, tokių duomenų neturime. Tačiau

miškininkai, medžiotojai (baltasis kiškis Lietuvoje nemedžiojamas nuo 1989 m.), gamtos fotografai liudija: rūšis retėja, daug kur jos jau nebeliko. Ar ją ilgainiui ištiks toks pat likimas, kaip šermuonėlių, prognozuoti sunku, tačiau tai visai įmanoma.

1961 m. buvo paskelbta, kad 1957–1959 m. Varėnos rajone, Perlojos miškuose L. Jezerskas aptiko ąžuolinių miegapelių; tai buvo sensacija, kuri net ir šiandien atrodo labai įdomi. Didžiausias jos unikalumas – visos vėlesnės šios rūšies paieškos nedavė jokių rezultatų, buvo konstatuota, kad rūšis išnyko.

Dar 1934 m. Jonavos apylinkėse buvo aptikta miškinė miegapelė, vėliau ilgus dešimtmečius ji nebuvo randama. Tačiau 1991 m. šią rūšį Šilagirio girininkijoje (Šakių urėdija) rado dr. R. Juškaitis. Ši mikropopuliacija gyvavo apie 30 metų, tačiau dabar ji beveik sunykusi, jos ateitis miglota. Kur kas geriau jaučiasi Kaišiadorių rajone gyvenančios miškinės miegapelės.

Prie Pažaislio ir Seirijų 1936 m. aptiktos didžiosios miegapelės buvo ypatinga naujiena. Kaip ir su kitomis rūšimis, su didžiąja miegapele situacija kartojasi – ji „atrasta“ 1991 m. Kaišiadorių, Trakų, Šilutės, Vilniaus rajonų miškuose (ąžuolynuose). Ypatingas visų didžiosios miegapelės radaviečių požymis – Nemuno ir Neries, jų intakų slėniai; gali būti, kad jais ši rūšis plito iš pietų regionų. Šiandien didžioji miegapelė yra reta, saugoma rūšis. Tačiau jos populiacija negausi ir pati miegapelės būtis labai trapi, ją prarasti labai lengva.

Ar tai visi žvėrys, žinduoliai, kurių galime nepamatyti mūsų giriose? Gali būti, kad jų rasis ir daugiau. Antra vertus, galima tikėtis Rytų (ypač Šiaurės rytų) Lietuvoje surasti voverę skraiduolę – toks atvejis savotiškai reabilituotų tyrėjus, nes būtent pagal egzempliorių iš Lietuvos ši rūšis buvo aprašyta ir pripažinta mokslo.

Žebenkštis pavasarį

AUTORIAUS nuotrauka

Tamsos laužai

JŪRATĖ VITKAUSKAITĖ

Tyčiai ir ramiai atslenka ilgiausia metų naktis. Žinia, ne visi laimingi tūnoti tamsoje ilgus rudens ir žiemos mėnesius. Betgi tamsa žemei tokia pat svarbi, kaip ir šviesa. O mums, žmonėms, dar ir todėl, kad išbuvę ilgai tamsoje, nepalyginamai stipriau išmokstame vertinti ryto brėkšmą, saulės dovanotus blyksnius.

Tamsoje viskas kitaip. Tyla ir rimbti prisidengusi tamsa yra ypatinga. Kai visi dieną lydėję garsai nutyla ir visus vaizdus pasiglemžia ilgi šešėliai suliejantys visumą į vieną pilnatvę – tas laikas atneša mums kažin kokią nesuprantamą jaudulį, susikaupimą, įsiklausymą. Juk neisi tamsią naktį mišku rėkdamas ar dainuodamas. Ne, eini tyliai ir klausai ištempęs ausis, ar nesukrebždės kur kokia neregima nelaboji. Nelabai norisi, kad krebždėtų, o tuo pačiu dar labiau nesinori, kad tave kas išgirstų. Esi priverstas sulėtinti žingsnius ir dėti pėdas taip tyčiai ir minkštai, kaip moka tik katė sėlindama grobio. Ir tik šitokio būdravimo metu, gali išgirsti magiškų dalykų – kaip sprogsa prisirpęs medžio pumpuras, kaip keliai nuo dienos karščio atsigavęs žolės stiebas, o rūko migla tvenkiasi į vieną didelį vandens lašą ir teka beržo šakele žemyn... tuoj tuoj pakibs ant paskutinio lapelio, tik nežinia ar nuslys, ar kantriai palauks ryto aušros. Nes naktis vėsi ir lašui nereikia skubėti. Lašams patinka lapuose: vėsina žaliąjį savo drėgme ir sulaukę pirmo saulės spindulio, krištoliu žibėdami siūbteli ant žolės ūglio ir toliau girdo jį...

Aš mėgstu tamsą, tada siela grįžta į savo slėptuvę. Ir kartais tikrai įnirštu ant žmonių, kurie pavagia iš manęs tamsą, kaip antai, kaimo gūdumoj susmeigdami vieškelio žemėn apšvietimo stulpus... Tamsa būtina mūsų gerai savijautai, nes kai jos nepakan-ka, šviesa mus susargdina. Visi tie dideji, naktimis nemiegantys pasaulio miestai niekada neatstos saulės šviesos, o žmogui ir aplinkinei faunai bei florai tik pakenks. Viena veikėja itin melodingai pasakė: „leiskis aklai ir pamatysi, kad tamsa irgi žydi ir gieda“. Tarsi magija! Argi plieskiant dirbti-

niam apšvietimui, moderniai kaimą priartinus prie miesto, gali danguje išvysti tolyn nusidriekiantį paukščių taką, ar mėnulio kraterių rieves? O slapukų šikšnosparnių aukštojo pilotažo skrydžiai? O tylą? Skambanti tylos muzika, kai ausys nebegali klausytis kitos muzikos, o tik mėnesienos, grojančios tylos fleita... Ir tada supranti, kad šviesa dažnai slypi ne išoriniame pasaulyje, o ten, kur slypi mūsų gyvybė – mūsų viduje. O prieblandos zona – tai mainų vieta, ne tik maisto, bet ir sielos prasme. Tada įmanoma pamatyti, ką gali prarasti...

Naktį visi ilsisi. Jau ir tamsiais ilgais žiemos vakarais blėsta dienos džiaugsmas ir rūpesčiai. Nesiils bene tik apuokas ir vilkai. Betgi jiems taip gamtos duota, jų akys didelės, jie gerai mato, kaip ir kiti naktiniai padarai. Galbūt dieną visa gyvastis nesutilptų erdvėje, todėl kitiems tenka dalia naktį būdrauti. Nors vilkas ir dieną gyvas, ir aš net nesuprantu, kada jis spėja numigti.

Vilkas... Tai tikrai ne kvailutis pasakų personažas, kaip mus vaikystėje bandė įtikinti knygelių ir animacijos kūrėjai. Ne. Vilkas yra ypatingas miško žvėris – kaip niekas kitas gudrus, protingų, gilių akių, kuriose gali būti paskandintas, o gali būti ir išgelbėtas... Tame protu apdovanotame žvėryje slypi kažkokie mistiniai pasauliai, nuo kurių oda pagaugais eina, bet ir traukia lyg magnetas, lyg hipnozė... Skvarbus žvilgnis perduoda begalę į aplinką siunčiamų signalų: jėgą – silpnę, ryžtą – bejėgiškumą, agresiją – švelnumą, kerštą – rūpestį, meilę – pyktį, gailestį... nusizeminimą... pasiaukojimą... Tiek daug visko telpa vieno žvėries žvilgsnyje. Vien dėl to jis vertas pagarbos, savarankiškos atsakomybės spręsti savo gyvenimo dėsnius ir likimą. Lai gyvena vilkas pats atsakydamas už save.

*Aš gyvenu tarp tų, kurie vadinasi Žvėrys,
Ir mano meilė – miškas.
O mano akys naktį grobiu gėris,
Ir mano jausmas – kaukimu ištryškęs.*

(H. Radauskas)

Tamsoje daug svarbių dalykų nutinka. Nakties tamsoje galima susapnuoti sapną, kuris paliks pėdsaką viso gyvenimo kely; šešėlių rimtyje gali gimti atradimai, didingi kūriniai, pakeisiantys žmonijos mąstymą; prieblandoje meilė atveria visus vartus ir įvyksta stebuklai... Tamsoje pražysta kaktusas – Nakties karalienė.

Teskamba miškų gūdumoj vilko ir nakties lopšinė ilgais mūsų žiemos vakarais, kaip ramybės ir susitaikymo ženklas. Kaip priėmimas visa ko neišvengiama, tačiau reikalinga. Tegul švytinti nakties pilnatis leidžia mums pamatyti visa, kas dieną slypi po uždanga. Kur dėmesys – ten energija! Visada yra dar viena tikrovė, ne tik ta, kurią mato mūsų akys. O tamsa – atdaros durys, pro jas gali žengti ir persimainyti. Būti paliestas ir perkeistas...

Tačiau...

PO NAKTIES VISAD IŠAUŠTA RYTAS.

AUTORES nuotraukos

Virgilijus Balčiūnas

1936 03 24 – 2024 09 28

Eidamas 89 metus rugsėjo 28 d. Anapilin išėjo buvęs ilgametis Trakų ir Kaišiadorių krašto miškininkas VIRGILIJUS BALČIŪNAS.

Virgilijus gimė 1936 m. kovo 24 d. Jonavos rajone Dobriškių kaime lietuvių tarnautojų šeimoje. Mokėsi Žiez marių, Trakų, Kaišiadorių pradinėse mokyklose, 1947 m. įstojo į Kaišiadorių vidurinę mokyklą, kurią baigė 1950 metais. Kadan gi tėvas dirbo Kaišiadorių miškų ūkyje, tad jaunuoliui nesunku buvo pasirinkti miškininko specialybę, kuria visą gyvenimą didžiavosi. 1950 m. Virgilijus įstojo į tuometinį Vilniaus miškų technikumą, kurį baigęs 1953 m., įsidarbino Kaišiadorių girininkijoje girininko pavaduotoju.

Nuo 1959 m. Virgilijus Balčiūnas yra paskiriamas Jagelonių girininkijos girininku ir juo išdirbo net 48 metus. Visas jo miškininko stažas – 54 metai. Nuo 2007 m. Virgilijus išėjo į užtarnautą poilsį ir gyveno Kaišiadorių mieste.

Dirbdamas girininku, Virgilijus paliko ryškų pėdsaką Jagelonių girioje. Pradėjęs girininkauti, pirmiausia turėjo sukurti miško infrastruktūrą: tad buvo tiesiami nauji keliai, vykdomi sausninimo darbai, įrenginėjamas daigynas. Virgilijus pasakojo, kad jam, jaunam specialistui, atvykus į Jagelonių mišką, pasitiko pūvančios drebulės kvapas. Tuo laiku šiame miške vyravo drebulynai. Per 48 girininkavimo metus iš esmės buvo pakeista Jagelonių miško medynų rūšinė sudėtis. Menkaverčius lapuočius pakeitė eglynai su ąžuolais. Daug ką pasako tai, kad Jagelonių miško dalis šiuo metu yra priskirta Natura 2000 tinklui. Tai vienas iš girininko puikaus ūkininkavimo vertinimo kriterijų.

Ypatingą dėmesį girininkas Virgilijus Balčiūnas teikė ugdomiesiems kirtimams – 1992 m. Jagelonių girininkija buvo apdovanota I laipsnio diplomu, kaip geriausiai ugdomuosius kirtimus vykdanči girininkija šalyje. Be to, kitame Lietu-

vos miškininkų sąjungos organizuotame konkurse, Jagelonių girininkija buvo įvertinta aukšta III vieta. Mes, tuometiniai jauni Trakų miškininkai, organizuodavome mokymus savo kolegoms ugdomųjų kirtimų vykdymo tematika.

Džiugu tai, kad Virgilijus, būdamas puikus vadovas, sugebėjo išmokyti girininkijos specialistus (tuomet dar nebaigusius miškininkystės mokslų) taip teisingai atrinkti medžius ugdomiesiems kirtimams, kad konkurso metu net autoritetinga komisija, susidedanti iš garbių mokslo korifėjų, pastabų neturėjo.

Girininkas Virgilijus Balčiūnas buvo gamtos apsaugos aktyvistas, nepakantus brakonieriams. Lietuvos gamtos apsaugos komitetas 1979 metais už aktyvią kovą su gamtos apsaugos įstatymo pažeidėjais „baltojo bado metu“ apdovanojo padėkos raštu.

Jagelonių girininkijai už aukštus darbo rezultatus 1979 metais suteiktas „Lietuvos TSR miškų ūkio geriausios girininkijos“ vardas, tais pačiais metais girininkui Virgilijui Balčiūnui suteiktas I-os klasės girininko vardas.

Girininkas V. Balčiūnas buvo puikus miškininkas–specialistas ir vadovas, reiklus sau ir pavaldiniams, visą laiką domėjosi specialiąja miškininkystės literatūra, naujomis technologijomis, buvo puikus ir labai įdomus pašnekovas. Jo ilgametė profesinė patirtis ir nuveikti darbai buvo ir yra didelė paskata tuometiniams ir šiuo metu dirbantiems Trakų ir Kaišiadorių krašto miškininkams.

Nors nuo 2007 metų Virgilijus Balčiūnas ir nebedirbo valstybinių miškų žinyboje, tačiau labai domėjosi miškininkų kolegų veikla.

Virgilijus mūsų atmintyje išliks kaip puikus, patikimas savo srities specialistas, draugiškas, paslaugus, jautrus žmogus, nepaliaujamas optimistas.

Amžinojo poilsio Virgilijus Balčiūnas atgulė Kaišiadorių miesto kapinėse.

Reiškiamo nuoširdžią užuojautą Velionio artimiesiems ir visiems jį pažinojusiems.

Buvusių kolegų vardu – Dainius TAUKIS

Francas Kozlovskis

1945 12 23 – 2024 07 06

Šių metų liepos 6 d. eidamas 79-uosius metus Anapilin iškeliavo FRANCAS KOZLOVSKIS – žinomas Vilnios krašto miškininkas, buvęs Mickūnų girininkijos girininkas.

Francas Kozlovskis gimė 1945 m. gruodžio 23 d. Šalčininkų rajono Rimšiškių kaime. Mokėsi Akmenos vidurinėje mokykloje. Vėliau, 1965–1970 metais, dirbo Leningrado laivininkystės ūkio baržos šturmanu Nevos upėje. 1970–1972 metais mokėsi Leningrado miško technikos akademijoje ir dirbo elektromechaniku.

Leningrado miško technikos akademiją Francas baigė 1976 metais. Jis sugebėjo suderinti studijas ir darbą Mickūnų girininkijos girininko pavaduotoju (1972–1976 m.). Girininkui Ivanui Makarevičiui išėjus į pensiją, nuo 1976 metų Francas Kozlovskis ėmė dirbti Mickūnų girininkijos girininku.

Francas buvo nedidelio ūgio, stamboko sudėjimo, dažniausiai su šypsenėle veide stengėsi nesivelti į rimtesnius pokalbius. Kaip pats apie save pasakodavo, jis nuo mažens mėgo gamtą, globojo pasiklydusius žvėrelius. Būdamas girininku, Gamtos apsaugos komitete pasirūpino gauti leidimą laukiniams gyvūnams laikyti ir nuo 1982 metų aptvare laikė ketelį stirnų bei šerną.

Deja, po 2000-jų metų pradžioje praūžusios audros žvėrys pabėgo, nes vėjas išversdamas medžius suardė aptvarą.

Girininkas Francas Kozlovskis buvo aistringas medžiotojas. Turėjo šunį mišrūną – ne mažiau aistringą medžiotoją kaip ir pats šeimininkas. Šuo dirbo kaip skalikas, kaip pėdekys ir kaip apoteris. Tais laikais nedaug medžiotojų būrelių turėjo gerų šunų, todėl girininkas buvo dažnai kviečiamas į medžiokles kartu su šunimi. Niekas nuostabaus, juk jo šuo skirtingus žvėris aplo davo vis kitaip. Todėl lojimo netu medžiotojai turėdavo laiko pertaisyti šautuvus, jeigu vamzdžiuose buvo sudėti netinkami šoviniai. Gerą dešimtmetį su Džeku (toks buvo šuns vardas) Francas išgyveno daug nepakartojamų nuotykių. Apie tai gali paliudyti visi tuomet medžioklėse dalyvavę medžiotojai.

Mickūnų girininkas Francas Kozlovskis buvo griežtas vadovas, tad visi nenuostabu, kad Mickūnų girininkija tapo miško specialistų kalvė. Jo pavaldiniai privalėjo greitai ir kokybiškai atlikti pavestus darbus, kruopščiai, tiksliai ir laiku pateikti būtinas ataskaitas. Dėl šios priežasties girininkijai nuolat trukdavo kadrų. Kad darbai vyktų sklandžiai, vietoje specialistų pakilusių karjeros laiptais į laisvas vietas buvo paskiriami naujokai.

Nors Mickūnų girininkija nebuvo patraukli rekreacijos atžvilgiu, bet miško lankytojai šiuos plotus vertindavo dėl uogų ir grybų gausos, o gamtininkai dėl paukščių ir augmenijos įvairumo.

Girininkas Francas Kozlovskis jau būdamas priešpensinio amžiaus pasamdė stalius ir savo iniciatyva miško lankytojams pastatė kelias dideles pavėsines, kurios visuomenei tarnavo iki pat 2019 metų.

Girininkas Francas Kozlovskis amžinojo poilsio atgulė Lavoriškių kapinėse. Reiškiame nuoširdžią užuojautą žmonai Helenai, sūnams Rolandui ir Eugenijui, 7 anūkams, 2 proanūkiams, kitiems artimiesiems ir visiems Jį pažinojusiems.

Buvusių bendradarbių vardu – Tadeuš NAVSUTIS

Šernas šautuvą atėmė...

VYTAUTAS RIBIKAUSKAS

Man šernus medžioti buvo įdomiausia su medžiokliniais šunimis laikomis, tad ir prisiminimų apie šiose medžioklėse patirtus įspūdžius daugiausiai. Dabar varymo medžioklėje, kai žvėris link šaulių linijos varo medžiotojai su šunimis, į šunų sustabdytą šerną šauti negalima, tad laikų panaudojimas šernų medžioklėje tapo neefektyvus. Laikų sulaikytą šerną reikia šauti, o ne ginti toliau link šaulių linijos, nes, antraip, šunys tik gadinami. Ir sunku suprasti medžioklės taisyklių „tobulintojus“, ko jie siekė uždrausdami tokias medžiokles. Šiose medžioklėse ieškoti šernų į kvartalą ar, dažniausiai, didesnę miško plotą su šunimis eidavo ne daugiau kaip trys patyrę mišką gerai pažįstantys medžiotojai. Ir man neteko girdėti, kad tokiose medžioklėse būtų atsitikę kokios tai nelaimės, kai sužeidžiami medžioklės dalyviai. Mano galva, daug didesnis pavojus yra sužeisti varovą (taip yra atsitikę ne kartą ir ne du), kai žvėris link šaulių linijos gena didelis būrys varovų, dažnai nepilnamečių ar mažamečių vaikų. Varovai dažnai neišlaiko tiesios linijos, landžiodami po tankius miško jaunuolynus, dalis jų nuklįsta kažin kur, dalis eina tylėdami, ir medžiotojams sunku orientuotis, pasirenkant saugaus šūvio kryptį ir atstumą iki varovų.

Dubravos girios „Bermudų“ trikampio eglynėlį buvo pamėgę stambūs kuiliai

Šio trikampio viena kraštinė yra kelias Kaunas–Piliuona, kita – nuo jo girios pradžioje atsišakojęs kelias į Gervėnupį, o trečia – miško kelias, jungiantis abu minėtus plentus. Kaip taisyklė, šauliai išdėstomi ant miško kelio, o varovai varymą pradeda nuo plento, einančio į Gervėnupį. Varymas sudėtingas. Paprastai varovai išsidėsto miško kvartalinėje linijoje, kuri yra lygiagreči šaulių linijai, ir varovams belieka, išlaikant tiesią liniją, artėti link šaulių linijos, kurią jie pasiekia visi vienu metu. Trikampyje varovai išsirikiuoja apie 45–50 laipsnių kampų šaulių linijai, tad eidami, išlaikant

tiesią liniją, vieni šaulius pasiekia greičiau, kiti varyme užtrunka ilgiau. Dar klaidina varymo plote sutinkamos skirtingomis kryptimis einančios kvartalinės linijos, pagal kurias neįmanoma pareguliuoti varovų grandinės judėjimo krypties. Todėl mišką mažiau pažįstantys varovai šiame varyme nuolatos paklysdavo. Nuklysdavo netgi patyrę šauliai, girioje medžiojantys daug metų. O kai kartą nuklydo net būrelio vadovas, vis kritikavęs paklydusius kitus medžiotojus, šią girios dalį praminiau Bermudų trikampiu. Jame netoli kelio, vedančio į Gervėnupį, apleistame miško daigyne buvo sužėlęs tankus eglynėlis, prisiglaudęs prie nemenko ąžuolyno ploto. ąžuolai tą rudenį buvo subrandinę gausų gilių derlių. Gausiai po medžiais pribyrėjusios gilės po sausų lapų, vėliau ir sniego patalais įvairius žvėris, žvėrelius ir paukščius lepino iki pat pavasario. Pagrindiniai gilių vartotojai, žinoma, buvo šernai. Per naktį prisiseitę

AUTORIAUS nuotrauka

gilių, dienoti šernai guolius įsiruošdavo netoli ąžuolyno. Mažąjį tankų eglės pomiškio plotelį buvo pamėgę stambūs kuiliai, o įvairaus amžiaus ilgašnių miškinų kiaulių grupelės guolius įsitaisydavo kiek toliau nuo ąžuolyno. O kur apsistoja šernai, ten dažnai lankosi ir medžiotojai. Eglėnėlyje tą žiemą jau buvau nušovęs tris stambius kuilius, tačiau sumedžiojus vieną, po kurio laiko eglučių tankmėje migi įsiruošdavo kitas.

Skubotas šūvis nebuvo mirtinas

Tą kartą šernų paieškoti Bermuduose ėjau kartu su būrelio vadovu Algirdu Kažemėku. Su mumis risnojo trys Vakarų Sibiro veislės laikos. Šunys laikėsi prie manęs, nes du iš jų buvo mano augintiniai. Pradėję varymą išsiskyrėme: Algirdas patraukė dideliu lanku apeidamas ąžuolyną, o aš, žinoma, tiesiu taikymu – į eglėnėlį, nors sumedžioti ten ketvirtą kuilį nesitikičiau. Į eglučių tankmę įlindau kartu su šunimis. Šunų lojimas pasigirdo iš karto. Kadangi tankmėje šauti, kai šerną puola trys šunys, rizikinga, nes kulka gali kliudyti ir keturkojus pagalbininkus, iššokau į netoliese esančią miško proskyną. Vos ne kartu su manimi į proskyną išsuoliavo ir šernas – stambus patinas. Iššoviau skubėdamas, kol šunys dar buvo kiek atsilikę nuo sprunkancio žvėries ir kol šernas dar nespėjo pasislėpti eglutėse už kvartalinės linijos. Kuilys krito vietoje, o ant jo akimirksniu sugriuvo visos trys laikos. Skubiai pertaisiau šautuvą, nes iš patirties žinojau, kad po skuboto šūvio stambūs šernai neretai „atgyja“.

Taip atsitiko ir šį kartą: šernas pamažu pradėjo keltis, nors į šerius įsikirtę jį laikė trys šunys. Bijodamas kliudyti šunis, šūviu pribaugti kuilio negalėjau, todėl, perėmęs šautuvą į kairę ranką, dešine išitraukiau medžioklinį durklą. Medžiojant su laikomis, peiliu ar durklu pribaugti šernus tais laikais buvo gana įprasta. Tačiau šį kartą, man prisiartinus, nežinia kaip jėgas sukaupęs kuilys didžiuliu šuoliu šoko link manęs. Kaip kamščiai iš šampano butelių į šonus nuskriejo šerną laikę šunys, o prie pat manęs atsідūręs kuilys savo ilgą tvirtą knysle trenkė į nuleistoje rankoje laikomo šautuvo buožę. Šautuvas, kaip iš lanko paleista strėlė, iškilo į viršų ir apsisvertęs ore vamzdžiais įsmigo į sniegą. Šunys vėl suvirto ant sužeisto žvėries, taip nukreipdami jo dėmesį nuo manęs. Pastvėriau šautuvą, tačiau naudos iš jo nebuvo jokios, nes abu vamzdžiai per sprindį buvo užkimšti sniegu

ir netgi samanomis. O atsigaunantis šernas, lydintas šunų, traukėsi į eglučių tankmę.

Tad negi paleisi sužeistą žvėrį. Kadangi greitai iškrapštyti sniegą iš šautuvo vamzdžių nebūtų pavykę, prisivijau kuilį, užšokau jam ant nugaros ir įsmeigiau ilgą medžioklinį durklą į žvėries širdį. Žengęs keletą žingsnių šernas sukniubo sniege, o aš, nusipjovęs lazdyno vytelę, iškrapščiau sniegą iš šautuvo vamzdžių. Medžioklės draugams tada apie nutikimą nepasakojau nieko, nes taip elgtis nederėjo – galėjo ir blogiau baigtis. Šernas buvo pernelyg stambus...

Beje, toliau nuo manęs ėjęs Algirdas po šūvio, girdėdamas, kad šunys ir toliau loja, šaukė, ar nereikia pagalbos. Bet negi prašysi pagalbos – turi susidoroti pats – buvau savotiškai užsispyręs ir gal per daug pasitikintis savo galimybėmis.

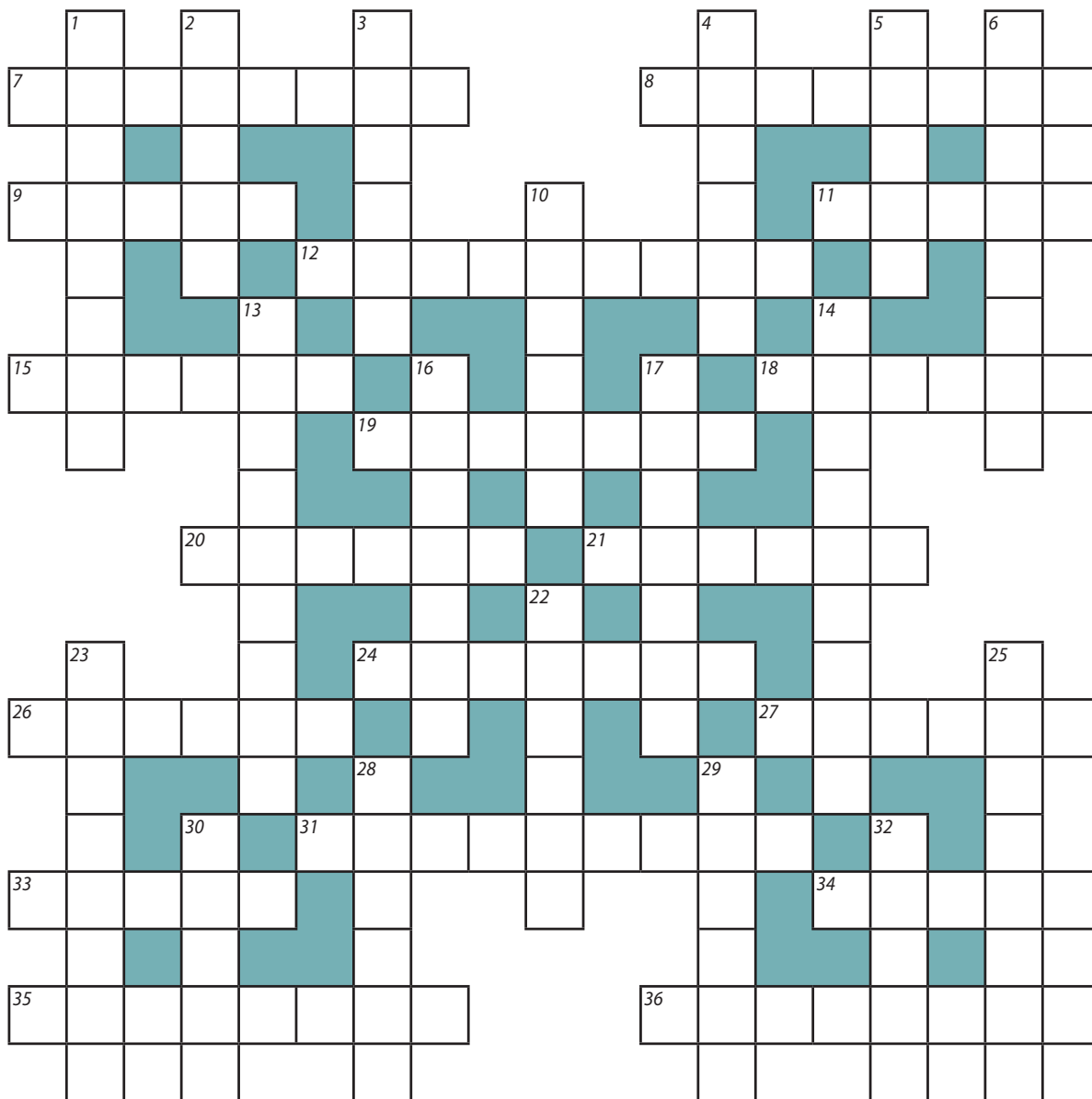
O įvairių pavojingų situacijų per ilgus mano medžioklių metus buvo gana daug ir su šernais, ir medžiojant spąstais bebrus ar tiesioginiame darbe, laipiojant į pačių aukščiausių Lietuvos girių medžių viršūnes.

Tačiau kažkaip pavykdavo išsisukti...

ALGIRDO JASILIONIO piešiniai

Kaleidoskopas

Sudarė Ona GYLIENĖ

Vertikaliai: 1. Viena mažiausių pelėdų, panaši į lutę. 2. Paukštis miško sanitaras. 3. Viksvuolinių šeimos standi, šiurkšti, prasta pašarinė žolė. 4. Vėdryninių šeimos dekoratyvinis, vaistinis, dažinis augalas. 5. Laukinis ir naminis įvairiai raibas vandens paukštis. 6. Pupinių šeimos krūmas dar vadinamas žirnmedžiu. 10. Erškėtinių šeimos vaismedžiai. 13. Seniausias žemės medis, kilęs iš Kinijos ir Japonijos, jo lapai geri vaistai nuo kraujotakos ir ypač smegenų veiklos sutrikimų. 14. Miestas Izraelyje, kuriame gimė Jėzus. 16. Pirmųjų žmonių garbinamas, dievinamas daiktas. 17. Plusninių šeimos samana. 22. Įrenginys gyvuliams šerti ar padėti miško gyvūnams „baltojo bado“ metu. 23. Drebutinių šeimos grybas. 25. Erikinių šeimos visžalis krūmokšnis (*Chimaphila*). 28. Tikimybė, galimybė. 29. Sudėjimas, ūgis, figūra. 30. Kai mas Vilniaus rajono savivaldybėje, Riešės aukštumoje. 32. Metų laikas, ateinantis po vasaros.

Horizontaliai: 7. Erikinių šeimos visžalis, šakotas, apie pusės metro aukščio krūmas. 8. Krikščionių religijoje keturių savaitių laikotarpis, pažymintis laiką iki Jėzaus gimimo. 9. Veiklus sutemų paukštis. 11. Seniausias žemėje augalas panašus į palmę, o pavadinimas kilęs iš graikiško žodžio kykas. 12. Žvirblinių būrio rusvas kuoduotas paukštis, mintantis uogomis ir vaisiais. 15. Vienas iš pojūčių, kuriais žmogus gauna informaciją iš aplinkos. 18. Iki 20 metrų užaugantis vijoklinis augalas. 19. Įrenginys lesinti paukščius žiemą. 20. Arkties vandenyno pakrančių srityje gyvenanti lašišinė žuvis, neršianti į Arkties vandenyną ištekančiose upėse. 21. Supusto sniego krūva. 24. Pupinių šeimos medis arba krūmas, retai daugiametė žolė. 26. Įbrėžimas, žaizda ar kerpė brūkšniuotu vaisiakūniu. 27. Viena iš žmogaus reakcijų į juokingus reiškinius arba kutenimą, pasireiškianti nevaldomu veido ir kūno raumenų judėjimu, specifiniu garsu ir kvėpavimo ritmo pakitimu. 31. Vienmetis arba dvimetis, 30–70 cm aukščio žolinis augalas (*Barbarea*). 33. Lietuvoje labiausiai paplitęs spygliuotis medis. 34. Kepinys iš ruginių, kvietinių, kvietruginių miltų arba jų mišinių ir kitų grūdų produktų teslos, kuri maišoma, formuojama, purinama ir kildinama mielėmis ir pieno rūgšties bakterijomis. 35. Stambus sausasis uždariusis vienasėklis vaisius, kurio apvalkalas kietas sumedėjęs kevalas. 36. Žalsvojo baltiko liaudiškas pavadinimas.

Kryžiažodžio atsakymus paskelbsime kitame numeryje.

Kryžiažodžio, išsprendinto žurnalo „Mūsų girios“ 2024 m. Nr. 11, atsakymai:

Vertikaliai: 1. Sniegiena. 2. Spėka. 3. Kietis. 4. Mėdasas. 5. Jakas. 6. Skroblas. 10. Pikulė. 13. Riešutinė. 14. Svirbelis. 16. Karklas. 17. Sniegas. 22. Vanagė. 23. Dryžutis. 25. Pintainė. 28. Apynys. 29. Plempė. 30. Lingė. 32. Visgė. **Horizontaliai:** 7. Snaputis. 8. Medžarkė. 9. Pelkė. 11. Salos. 12. Čimčiakas. 15. Anglis. 18. Avinas. 19. Karlina. 20. Tunika. 21. Jerubė. 24. Sakalas. 26. Bruknė. 27. Kietis. 31. Spanguolė. 33. Pušis. 34. Pikas. 35. Žingynys. 36. Spalgenas.

PONSSE

PONSSE BISON – PATIKIMA MEDVEŽĖ PRODUKTYVIAM DARBUI!

- CVT transmisija užtikrina efektyvų galios perdavimą, lemiantį puikią degalų ekonomiją;
- Aukštai vertinama už tolygų mašinos valdymą;
- Greitai ir efektyviai įveikia ilgas distancijas;
- Operatorių pamėgta dėl ergonomikos ir aukšto komforto lygio.

Sužinokite daugiau

Miško technikos pardavimas: +370 661 11319; +370 610 27218

Servisas: +370 700 55100
Atsarginės dalys: +370 614 03734

Baltic Agro
MACHINERY

www.balticagromachinery.lt

BALTIC AGRO MACHINERY LIETUVA

PONSSE LIETUVA

Husqvarna®

Geresnei pjovimo patirčiai

Geriausia mūsų grandinė

Husqvarna X-CUT™ grandinės tobulai tinka jūsų Husqvarna grandininiai pjūklui. Naujas grandinių asortimentas - aštresnės, geresnės ir stipresnės. Sužinokite daugiau husqvarna.lt

HUSQVARNA X-CUT™